

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Husitská teologická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Preferované způsoby partnerského soužití v dnešní společnosti

The preferred ways of partner's common life in contemporary
society

Vedoucí práce

PhDr. Ivana Nováková

Autor práce

Iva Jalovecká, DiS.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce PhDr. Ivaně Novákové za její cenné rady, připomínky a povzbudivá slova.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci zpracovala samostatně s použitím uvedené literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce.

V Praze dne 13. 4. 2013

.....
Iva Jalovecká

Anotace

Bakalářská práce s názvem „Preferované způsoby partnerského soužití v dnešní společnosti“ se zabývá formami partnerského soužití, které upřednostňují lidé ve věku mladé a střední dospělosti. Teoretická část pojednává o manželství, jeho historii, způsobu uzavírání manželství, důvodech pro volbu manželství a také předpokladech, které jdou důležité pro spokojený život v tomto partnerském soužití. Rozsáhlá kapitola je věnována nesezdanému soužití, jeho historii, formám a okolnostem, které mají vliv na volbu tohoto způsobu partnerského soužití. Jsou zmíněny i právní překážky, s kterými se mohou nesezdané páry potýkat. Teoretická část se zabývá také životním stylem singles, svobodnými matkami a zvláštní formou nesezdaného soužití bez společné domácnosti, tzv. LAT.

Cílem praktické části je zjistit, jaké způsoby partnerského soužití preferují lidé ve věku mladé dospělosti a jaké formy partnerského soužití upřednostňují lidé ve věku střední dospělosti. Jako metodika je použit dotazník a strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami. Dotazníky jsou následně vyhodnoceny. Strukturované rozhovory s otevřenými otázkami jsou podrobně rozepsány.

Klíčová slova: Manželství, nesezdané soužití, mladá a střední dospělost

Annotation

The bachelor's thesis called „The preferred ways of partner's common life in contemporary society“ looks into the forms of partnership preferred by young to middle-aged adults. The theoretical part concerns marriage, its history, different ways of getting married, reasons for entering marriage and also prerequisites for a contented married life. An extensive chapter has been dedicated to unmarried cohabitation, its history, forms and circumstances influencing the choice of this way of partnership. The legal barriers possibly encountered by unmarried couples have also been mentioned. The theoretical part of the thesis also concerns the lifestyles of singles, single mothers and a specific form of unmarried partnership without a common household (LAT).

The aim of the practical part is to find out which forms of partnership are preferred by young adults and middle-aged people. As methodology I have used a questionnaire and a structured interview with open questions. The questionnaires have been subsequently assessed. The structured interviews have been laid out in detail.

Key words: Marriage, unmarried partnership, young and middle-age adulthood

Obsah

Obsah	5
Úvod	7
1. Manželství.....	9
1. 1 Historie manželství	9
1. 1. 1 Změny v 90. letech v České republice	10
1. 2 Význam manželství v dnešní době	11
1. 3 Způsoby uzavření manželství	11
1. 4 Důvody pro uzavření manželství	12
1. 4. 1 Psychologické důvody	12
1. 4. 1. 1 Láska	12
1. 4. 1. 2 Potřeba jistoty a podpory	12
1. 4. 1. 3 Touha založit rodinu	13
1. 4. 1. 4 Záruka podpory mentálního a fyzického zdraví	13
1. 4. 1. 5 Vliv primární rodiny	13
1. 4. 1. 6 Náboženské přesvědčení	14
1. 4. 1. 7 Tlak okolí	14
1. 4. 2 Materiální důvody	14
1. 4. 2. 1 Finanční zabezpečení	14
1. 4. 2. 2 Materiální zabezpečení	15
1. 4. 2. 3 Narození dítěte v manželství	15
1. 4. 3 Jiné důvody	16
1. 4. 3. 1 Pravidelný sexuální život	16
1. 5 Předpoklady pro vytvoření dobrého manželství	16
1. 5. 1 Kompatibilita	16
1. 5. 2 Sdílené hodnoty	16
1. 5. 3 Psychologické zdraví	17
1. 5. 4 Kompatibilní inteligence	17
1. 5. 5 Fyzická a sexuální přitažlivost	17
1. 5. 6 Společné zájmy	17
1. 5. 7 Společné cíle	18
1. 5. 8 Čestnost, důvěra, loajalita	18
2. Nesezdané soužití	19
2. 1 Historie nesezdaného soužití	19
2. 1. 1 Změny v 90. letech v České republice	20
2. 2 Formy nesezdaného soužití	20
2. 3 Důvody pro volbu nesezdaného soužití	21

2. 3. 1 Psychologické důvody	21
2. 3. 1. 1 Potřeba volnosti	21
2. 3. 1. 2 Strach z případného rozvodu	21
2. 3. 1. 3 Mladý věk	21
2. 3. 1. 4 Strach ze stereotypu	22
2. 3. 1. 5 Primární rodina	22
2. 3. 2 Materiální důvody	22
2. 3. 2. 1 Finanční volnost	22
2. 3. 2. 2 Nedostatek materiálních prostředků	23
2. 4 Překážky nesezdaného soužití	23
2. 4. 1 Zákon o rodině (č. 94/1963 Sb.)	24
2. 4. 2 Občanský zákoník (č. 40/1964 Sb.)	24
2. 4. 2. 1 Dědictví	24
2. 4. 2. 2 Přejedná nájmů	24
2. 4. 3 Trestní zákoník (č. 40/2009 Sb.)	25
2. 4. 4 Zákon o sociálním zabezpečení (č. 100/1988 Sb.)	25
2. 4. 5 Zákon o péči o zdraví lidu (č. 20/1966 Sb.)	25
3. Další formy partnerského soužití	27
3. 1 LAT	27
3. 2 Singles	27
3. 3 Svobodné matky	29
4. Šetření	31
4. 1 Cíl šetření a stanovení hypotéz	31
4. 2 Vzorek šetření	31
4. 3 Metoda šetření	32
4. 4 Výsledky šetření	32
4. 5 Ověřování hypotéz	47
5. Rozhovor	50
5. 1 Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami	50
5. 2 Výběr dotazovaných	50
5. 3 Jednotlivé rozhovory	50
5. 4 Zhodnocení rozhovorů	59
Závěr	62
Seznam použitých zdrojů	65
Seznam příloh	67

Úvod

Manželství není jen soužití dvou milujících se lidí, kteří se rozhodli zpečetit svůj svazek. Manželství v sobě nese již od pradávna určité poselství. Partneři dávají okolnímu světu najevo, že svůj vztah myslí skutečně vážně, uznávají tradiční hodnoty a oddací list pro ně není „pouze papírem“, jak s oblibou prohlašují ti, již preferují nesezdané soužití. Oddací list představuje závaznou smlouvu, kterou uzavřeli nejen jeden vůči druhému, ale také vůči státu či přímo před bohem a takový akt má již svou neopomenutelnou důležitost.

Současná generace však stále častěji volí život v nesezdaném soužití. Lidé upřednostňují tuto formu vztahu buď pouze dočasně, nebo i celoživotně. Někteří se pro ni rozhodnou jen na omezenou dobu a předpokládají, že dříve nebo později uzavřou sňatek. Může však dojít ke změně jejich plánů. Postupně dospějí k závěru, že jim vztah bez sňatku vyhovuje a nic v této formě partnerského soužití nepostrádají - od svatby tedy ustoupí. Zapomenuty jsou doby, kdy bylo na pár bez oddacího listu pohlíženo s nevolí. Dnešní společnost již na muže a ženu nevyvíjí tlak, aby svoji lásku stvrdili tradičním způsobem.

Moderní společnost 21. století nabízí lidem nepřeborné možnosti týkající se pracovního uplatnění, zážitků či cestování. Pro některé může být pevný vztah příliš zavazující a jejich způsob života „brzdit“, proto se rozhodnou pro život singles. Nemusí brát ohledy na partnera, který by jejich dynamický životní styl narušil.

Netradiční formou partnerského vztahu je oddělené soužití. Dva lidé spolu udržují vzájemný vztah, ale zároveň si ponechávají částečnou volnost a nezávislost. V zásadních oblastech svého života nejsou vázáni jeden na druhého. Jedná se o partnerství, ve kterém z různých individuálních důvodů vítězí potřeba samostatnosti nad potřebou vytvářet společné hodnoty.

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma „Preferované způsoby partnerského soužití v dnešní společnosti“ proto, že se stává stále diskutovanějším, zda páry dnešní generace chtějí vstupovat do manželství či spíše volí partnerské soužití bez formálního svazku. S ohledem na toto aktuální téma jsem shledala za příhodné a zajímavé zaměřit svou bakalářskou práci právě tímto směrem.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jaké formy partnerského soužití preferují lidé ve věku mladé a střední dospělosti. Ve své bakalářské práci se budu zabývat historií manželství, současným pohledem na manželství, způsobům uzavírání manželství, důvodům ovlivňujícím volbu života v manželství a předpokladům pro vytvoření dobrého manželství. Má bakalářská práce se bude věnovat také nesezdanému soužitím, jeho historii, formám, okolnostem, které hrají roli při volbě tohoto způsobu partnerského soužití a právním překážkám, jež jsou s ním

spojeny. Ve své bakalářské práci zmíním také ty, jež žijí singles, svobodné matky a zvláštní formu nesezdaného soužití bez společné domácnosti, tzv. LAT.

Praktickou část mé bakalářské bude tvořit kvantitativní výzkum realizovaný prostřednictvím dotazníku. Dotazník bude rozdán v tištěné podobě a náhodně rozdán lidem na základě mých osobních kontaktů. Vzorek respondentů bude tvořen lidmi mladé dospělosti ve věku od 20 let do 39 let a lidmi střední dospělosti ve věku od 40 let do 50 let. Následně budu porovnávat, jaké způsoby partnerského soužití upřednostňují lidé nacházející se v těchto věkových horizontech. V rámci své bakalářské práce provedu také kvalitativní výzkum prostřednictvím strukturovaných rozhovorů s otevřenými otázkami. Tyto dotazované budu vybírat také náhodně na základě svých osobních kontaktů. Dotazovanými bude jeden muž a jedna žena ve věkovém rozmezí od 20 let do 39 let a jeden muž a jedna žena ve věku od 40 let do 50 let.

1. Manželství

Člověku je od přírody dána snaha o uzavírání svazku mez dvěma pohlavími. „*Manželství patří k tzv. kulturním univerzáliím, tedy k takovým formám a vzorcům chování, které jsou nalézány ve všech společnostech.*“¹ Jedná se o nejstarší způsob soužití dvou lidí opačného pohlaví. Ač roste počet párů, které se rozhodnout žít spolu, aniž uzavřou sňatek, zůstává manželství symbolem neopomenutelné tradice, která stále přetrvává. Občanský zákoník manželství definuje jako „*trvalý svazek muže a ženy, vzniklý zákonem stanoveným způsobem.*“²

Český statistický úřad vydává v rámci svého působení vlastní časopis Statistika a my. V šestém čísle tohoto časopisu v letošním roce zveřejnil, že v roce 2011 se u nás uskutečnilo 45 137 svateb. Z tohoto výsledku je možné usuzovat, že i v dnešní době chce poměrně velké množství lidí žít v klasické formě partnerského soužití. Manželství pro ně představuje posun ve vztahu. Již nebudou pouze zamilovaným bezstarostným párem, stanou se manžely a jejich životy se závazně prolnou.

1. 1 Historie manželství

První zmínky o manželství najdeme již v římském rodinném právu. Během historického vývoje bylo manželství ovlivněno křesťanstvím a zásadami s ním spojenými. Se silícím vlivem křesťanství nabývalo manželství monogamního rázu a prosazovala se jeho nerozlučitelnost. Z manželství se stával monopol mající důležitější postavení než sexuální život jednotlivců a tím byla zajištěna legalita mateřství a otcovství. Lidé, kteří vstoupili do manželství, získávali určitá práva a zároveň povinnosti. Úkolem žen a mužů, již uzavřeli sňatek, bylo početí dětí, jejich výchova a materiální zajištění.

Lidé, kteří se rozhodli pro uzavření sňatku, získávali pro svůj život výhody i nevýhody s tímto aktem spojené. Jednalo se například o získání věna, zisk nebo ztrátu určitých ekonomických a společenských výhod, otevření úspěšného nebo neúspěšného obchodu. Všechny tyto skutečnosti se týkaly nejen samotných novomanželů, ale také ostatních členů rodiny. Sňatek posiloval příbuzenské vztahy, solidaritu jednotlivých členů rodin a představoval také určitý symbol sociální stratifikace. „*Poddanské sňatky byly zdrojem příjmů pro církve, později pro vrchnostenské úředníky.*“³

¹RABUŠIC, L. *Kde ty všechny děti jsou?*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001, s. 94. ISBN 80-86429-01-6.

²Občanský zákoník: Rodinné právo. [online]. [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/rodinne-pravo/obecne.html>

³BARTŮŠKOVÁ, J. *Motivy volby manželství a motivy volby nesezdaného soužití*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

Se silicím vlivem křesťanství začal být život v manželství spjat s morálními normami. Tyto normy podporovaly společenskou vážnost a závaznost manželství. Byla také zdůrazňována jeho nerozlučitelnost a stabilita. V současné době již není těmto normám přikládána taková důležitost jako dříve.

Dnešní společnost uznává také život v nesezdaném soužití, možnost rozvodu manželství nebo opakovaný vstup do manželství. Tím vším je ovšem původní funkce manželství oslabena.

1. 1. 1 Změny v 90. letech v České republice

Ještě počátkem 90. let minulého století představoval vstup do manželství a s ním spojený vznik rodiny naprosto samozřejmou součástí životních plánů většiny lidí produktivního věku žijících v České republice. Ovšem již od poloviny 90. let došlo k určitým změnám. Dřívější doba charakteristická vysokým počtem sňatků, porodů a vyšší plodností byla vystřídána dobou, pro kterou je typický pokles počtu uzavřených manželství, snižování porodnosti a porod ve vyšším věku. Vytváří se nový vzorec rodinného a reprodukčního chování, rozmanitost týkající se partnerského soužití a také počtu narozených dětí. Vyrůstá počet těch, kteří se rozhodnou žít v nesezdaném soužití či volících život single. Stále častěji vznikají také rodiny neúplné, bezdětné manželské páry, rodiny s jedním dítětem a klesá také počet vícečetných rodin s oběma rodiči. V reprodukčním věku se ocitá mladá generace mužů a žen, již se svým způsobem života a také stylem partnerského soužití vzdalují generaci svých rodičů.

V 90. letech minulého století způsobilo velké změny v partnerském soužití také užívání hormonální antikoncepce. S mírnou nadsázkou lze říci, že tento výdobytek dnešní doby „nahrává“ do určité míry případné nevěře a rozvolňuje tedy monogamii, která je s manželstvím spjata. Užívání hormonální antikoncepce téměř naprosto vylučuje, že by žena v případě mimomanželského pohlavního styku nechtěně otěhotněla. Primárně je však hormonální antikoncepce vnímána jako „pomocník“. Dává lidem možnost založit rodiny tehdy, kdy se partneři rozhodnou a tím do jisté míry zajišťuje, aby se dítě narodilo páru, který je na rodičovství plně připraven. Rabušic vycházející z poznatků Weekce uvádí, že pokud normálně plodný pár žije běžným sexuálním životem, je šance na početí v průběhu 1 roku vysoká - 85%. Pokud bude využita některá z moderních metod antikoncepce, mezi něž patří také hormonální antikoncepce, šance na početí se rapidně sníží na 2 – 3%.

1. 2 Význam manželství v dnešní době

Ačkoli roste počet párů žijících v nesezdaném soužití, podle Možného má manželství v povědomí Čechů stále vysoký status. „*Výzkumy postojů opakovaně ukazují, že většina nejmladší generace pokládá život v manželství za nejsprávnější formu rodiny.*“⁴ Nelze sice předpokládat, že by došlo k uzavření tak vysokého počtu sňatků jako tomu bylo před 90. lety, ale je velmi pravděpodobné, že podstatný podíl žen a mužů dnešní generace, se pro uzavření manželství rozhodne. Podle Možného je sice nejisté určit, kolik lidí zvolí život v manželství, předpokládá však, že by se mohlo jednat o dvě třetiny či čtyři pětiny současné mladé populace.

Také Fialová se přiklání k podobné prognóze, kdy na základě provedeného výzkumu uvádí, že kolem dvou třetin lidí sice zpočátku volí s partnerem nesezdané soužití, ale posléze plánují vstoupit do manželství. „*Jen přibližně desetina počítá s trvalým nesezdaným soužitím jako celoživotní strategií.*“⁵ A pouze minimální počet zastoupených si nehodlá hledat žádného životního partnera.

Fialová provedla zároveň výzkum, ve kterém zjišťovala, nakolik jsou alternativní formy partnerského soužití konkurencí tradičního manželství. Oslovila respondenty ve věku 18 – 30 let a následně vyhodnotila odpovědi na otázku: „Kterou z následujících možností považujete pro svůj život za nejlepší?“. Z výzkumu vyplynulo, že generace dnešních mladých lidí chápe nesezdané soužití jako přechodný stav, než se s partnerem rozhodnou vstoupit do manželství. Je tedy zřejmé, že nesezdané manželství nepředstavuje ideální celoživotní formu partnerského soužití.

Způsob života	Muži	Ženy	Celkem
Bez stálého partnera	3,8 %	0,6 %	2,2 %
Nesezdané soužití	10,8 %	7,3 %	9 %
Na zkoušku - sňatek	66,5 %	69,9 %	68,2 %
Manželství	18,9 %	22,2 %	20,6 %

1. 3 Způsoby uzavření manželství

1. Občanský (civilní) sňatek – jedná se o manželství uzavřené orgánem státu. Takovýmto orgánem se rozumí obecní úřad pověřený vést matriky, popřípadě nematriční obecní úřad (pokud má jeden ze snoubenců přihlášen trvalý pobyt v jeho správním obvodu).

⁴ MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, s. 256. ISBN 978-80-86429-87-8.

⁵ FIALOVÁ, L, D HAMPLOVÁ, M KUČERA a S VYMĚTALOVÁ. *Představy mladých lidí o manželství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010, s. 46. ISBN 80-85850-87-7.

2. Církevní sňatek – manželství je uzavřeno před orgánem registrované církve nebo náboženské organizace.

Manželství bez ohledu na způsob jeho uzavření vzniká okamžikem souhlasného prohlášení muže a ženy o společném vstupu do manželství. Po uzavření občanského sňatku je možné podstoupit také i obřad církevní (pouze ze symbolického hlediska, již bez následného uzavření manželství). Po uzavření sňatku církevního však není možné uzavřít sňatek občanský, protože takový sňatek již nabyl práv a povinností, které udává zákon.

1. 4 Důvody pro uzavření manželství

1. 4. 1 Psychologické důvody

1. 4. 1. 1 Láska

Jedním z hlavních důvodů pro uzavření manželství je láska. Mezi dvěma lidmi přeskočí pověstná jiskra náklonnosti a vznikne silný cit. Když je člověk zamilovaný, okolní svět nabývá rázem jinou podobu. Vše je krásnější a přívětivější. Pro mnohé páry je velmi lákavá představa rozhodnout se pro vstup do manželství právě v počátcích svého vztahu. Mají pocit, že svatba by byla nejromantičtější gestem, které mohou učinit. Ovšem vstupovat do manželství s někým, na kom vidíme jen jeho pozitivní vlastnosti, je poměrně riskantní. Co když jeho zlozvyky a nešvary budou natolik závažným problémem, že nakonec zapříčiní rozpad vztahu? Z tohoto důvodu je mnohem vhodnější rozhodnout se pro sňatek až ve chvíli, kdy na druhém člověku vystupují do popředí i jeho negativa. V takovém okamžiku uzavírají manželství dva dospělí lidé, kteří se milují pro to, jací skutečně jsou, a jejich vzájemné sympatie nejsou zapříčiněny pouze působením hormonů.

1. 4. 1. 2 Potřeba jistoty a podpory

Dva lidé, kteří se rozhodnou vstoupit do svazku manželského, si v rámci svatebních obřadů slibují lásku a podporu. Pokud je tento slib brán s vážností, s jakou by ho oba partneři měli nejen vyslovit, ale i přijímat, stává se určitou zárukou pro život v jistotě a porozumění. Jeden nachází v druhém dobrého přítele, životního druha, ale hlavně někoho, s kým se cítí v bezpečí a s kým pociťuje vzájemné souznění. Vzájemně se důvěrně znají a vědí, že se na sebe můžou za jakýchkoliv okolností spolehnout. Obdivují u druhého jeho kladné vlastnosti a zároveň také akceptují i jeho vlastnosti záporné.

1. 4. 1. 3 Touha založit rodinu

V dnešní době se stává stále častějším jevem nejen život v nesezdaném soužití, ale také skutečnost, že děti jsou vychovávány jen jedním z rodičů. Přesto existuje početná skupina lidí, kteří chtějí své potomky vychovávat v tradiční rodině, s níž je spojeno také uzavření manželství obou rodičů. Ač se v současné společnosti již mnoho lidí nepozastavuje nad tím, že dítě má jiné příjmení než jeho matka či otec, manželství je stále „institutem“, který vytváří rodinu.

1. 4. 1. 4 Záruka podpory mentálního a fyzického zdraví

Podle Soudkové je mentální zdraví definováno jako stav charakterizovaný všeobecnou pohodou, emoční vyspělostí, racionálním myšlením a efektivním chováním. Soudková také uvádí zjištění, že lidé, kteří žijí v manželství, se těší lepšímu mentálnímu zdraví oproti těm, již v manželství nežijí. Důležitou roli však hraje kvalita manželství. Mentální zdraví ovlivňuje nejen spokojené manželství, ale také manželství potýkající se s problémy.

Při skládání manželského slibu je vyřknuta formule „ve zdraví i nemoci“. Jeden má povinnost se o druhého v případě potřeby postarat. Manželství je svazkem, ve kterém je třeba nejen přijímat, ale také dávat, proto by mělo být samozřejmostí poskytnout si vzájemnou pomoc a podporu.

Každý člověk se snaží o své zdraví pečovat. S rostoucím věkem však roste náchylnost k onemocněním, která bohužel ne vždy je možné vyléčit. Starší lidé se stávají také citlivějšími k okolnostem dotýkajících se bezprostředně jejich života. *“Zjistilo se, že ovdovělý partner má často v krátkém období po úmrtí manželského druhu radikálně narušené fyzické i emoční zdraví.”*⁶ Pro manžele, kteří spolu žijí několik ne-li desítek let, je velmi těžké smířit se se skutečností, že ten, po jehož boku prožili dobré i zlé časy, odešel z tohoto světa. Smrt jednoho z partnerů pro druhého mnohdy znamená ztrátu smyslu života.

1. 4. 1. 5 Vliv primární rodiny

Neopomenutelný vliv na skutečnost, jestli se člověk rozhodne vstoupit do manželství, či žít jen v nesezdaném soužití, mají také rodiče. *„Rodiče vytváří dítěti nejen domov, ale potomek také ve svých rodičích vidí určitý obraz partnerského chování.”*⁷ Pokud se člověk ve svém dětství či dospívání musí vyrovnat se skutečností, že manželství jeho rodičů nabude takových trhlin, že skončí rozvodem, může to ovlivnit jeho postoj k uzavírání manželství.

⁶ SOUDKOVÁ, M. *O zdravých vztazích mezi lidmi*. Doplněk: Doplněk, 2007, s. 78. ISBN 80-7239-196-8.

⁷ JALOVECKÁ, I. *Manželství a manželská krize*. Praha, 2011. Absolventská práce. VOŠ sociální a pedagogická.

Možný uvádí, že od počátku 90. let dorůstá první generace, v níž více než třetina dětí zažila rozpad manželství svých rodičů, pokud se vůbec narodila v manželském svazku.

1. 4. 1. 6 Náboženské přesvědčení

Rozhodnutí vstoupit do manželství může být také ovlivněno náboženským přesvědčením jedním či obou partnerů. Židovství vnímá manželství jako základní kámen pro naplnění prvního přikázání „Buďte plodní a množte se“. Také křesťané považují manželství za posvátný svazek, pro který je typická monogamie a nerozlučitelnost. Považují ho za právoplatné spojení dvou lidí za účelem duchovního a tělesného společenství. Křesťané považují manželství za jednu ze svátostí. Z tohoto důvodu je pro ně důležité, aby muž a žena dali přednost sňatku před nesezdaným soužitím.

1. 4. 1. 7 Tlak okolí

V dřívější době bylo téměř nemyslitelné, aby spolu žili dva nesezdaní lidé. Dnes, když se člověk rozhlédne po svém okolí, vidí, že tento model partnerského soužití již není tak výjimečný. Přesto se může stát, že pro rodiče žijící v letech, kdy nesezdané soužití bylo téměř nemyslitelné, je stále partnerství bez sňatku něčím nepřipustným. Z tohoto důvodu mohou rodiče vytvářet na své již dospělé děti tlak, aby do manželství vstoupily.

1. 4. 2 Materiální důvody

1. 4. 2. 1 Finanční zabezpečení

Důvodem pro vstup do manželství může být také pocit finanční jistoty, kterou tento svazek zajišťuje. Člověk již není sám na náklady, které musí uhradit. Manželé většinou spojují své příjmy a vypomáhají si. Vydělané peníze, které dříve sloužily k užitku tomu, kdo je vydělal, se nyní stávají přínosem pro chod domácnosti.

Život v manželství také poskytuje finanční zabezpečení v případě, že jeden z manželů bude bez zaměstnání. Lidé, kteří ztratí práci, se často potýkají s existenčními problémy. Pokud mají po svém boku partnera, který jim v peněžních otázkách pomůže, nejen že je tím předejito pádu nezaměstnaného na samé finanční dno, ale vzniká tím také pocit jistoty, který usnadňuje vyrovnání se s nastalou těžkou životní situací a získání motivace pro zapojení se do pracovního procesu.

Je velice důležité, aby si již zpočátku oba manželé vyjasnili otázky týkající se financování domácnosti. Kdo bude platit účty, obstarávat běžný každodenní nákup nebo jak si mezi sebe rozdělí mimořádné náklady na případné opravy v domácnosti či nákup nových

spotřebičů. Vzájemným sdělením názorů o společném financování lze předejít mnohým nedorozuměním a problémům, které by mohly později vyvstat. Rozdílné představy týkající se nakládání s penězi vnášejí do manželství stres a mohou zapříčít i manželskou krizi.

1. 4. 2. 2 Materiální zabezpečení

Uzavření manželství je spojováno také s vytvořením materiálního zázemí. Manželé již nejsou existenčně závislí na svých rodičích. Bydlí sami v bytě či domě. Materiálně, které je v jejich domově obklopuje, není majetkem jejich rodičů, jak tomu bylo doposud, ale jich samotných. Všechny své výlohy si financují sami. Mohou si koupit vše potřebné pro domácnost dle svého uvážení.

Potřeba materiálního odpoutání se od rodičů je přirozenou potřebou každého zralého člověka. Rodiče tu byli vždy, když jejich „ratolest“ potřebovala či chtěla nové oblečení, kolo nebo počítač. Vstupem do dospělosti se člověk postupně osamostatňuje a uzavření manželství představuje právě jeden z těchto kroků, které vedou do světa dospělých.

1. 4. 2. 3 Narození dítěte v manželství

Život v manželství představoval hlavně v dřívějších dobách určitou záruku bezstarostného života nejen pro ženu, ale také pro narozené děti, které manželé dříve nebo později přivedli na svět. Muž byl pro rodinu zdrojem financí a žena zajišťovala rodinnou atmosféru.

V 21. století, kdy se ke slovu stále ve větší míře dostává ženská emancipace, ztrácí muž svou nepostradatelnost. Český statistický úřad vydává pravidelně informace týkající se průměrných mezd žen a mužů. Při posledním průzkumu v roce 2010 činila průměrná mzda mužů 30 192 Kč a průměrná mzda žen 22 666 Kč. Ač je průměrná mzda žen nižší než mzda mužů, je zřejmé, že finanční nezávislost žen stále vzrůstá. Ženy se stávají stále finančně samostatnějšími, a tedy i schopnějšími vychovat počaté dítě, aniž by byly odkázány na finanční příjem od partnera. Přesto statistiky Ústavu zdravotních informací a statistiky České republiky v aktualizacích č. 58/20011 dokládají, že stále převládá počet dětí narozených v manželství.

1. 4. 3 Jiné důvody

1. 4. 3. 1 Pravidelný sexuální život

Manželství představuje pro partnery soužití v určité jistotě. Jedná se o jistotu týkající se nejen psychické pohody a materiálního zázemí, ale také uspokojování tělesných potřeb. Sex je součástí života každého dospělého jedince. Život v manželství zaručuje partnerům, že budou mít po svém boku člověka, se kterým mohou tuto fyzickou potřebu uspokojovat, aniž by museli absolvovat určitý „ceremoniál svádění a námluv“.

1. 5 Předpoklady pro vytvoření dobrého manželství

V dřívějších dobách, kdy manželství bylo svazkem jen zcela výjimečně netrvajícím celý život, by nejspíš nikoho nenapadlo přemýšlet o tom, že by lidé měli pro vstup do manželství oplývat určitými předpoklady. Dnes, kdy jsme zahlceni průzkumy a statistikami dokládajícími, že každé druhé manželství končí rozvodem, je situace odlišná. Ti, již se rozhodnout uzavřít manželství, by se měli zamyslet nad tím, jestli mají základní předpoklady pro to, aby mohli dostát novomanželskému slibu „dokud nás smrt nerozdělí“.

1. 5. 1 Kompatibilita

Každý, kdo žije v trvalém vztahu, se jistě někdy zamýšlel nad tím, jestli potkal člověka, s nímž by měl uzavřít manželství. Uvažování o tom, jestli je námi vyvolený partner skutečně „tím pravým“ či „tou pravou“, vyvstane u všech, kdo myslí partnerské soužití vážně. Kompatibilita hraje důležitou roli při vzájemném soužití. Jedná se o schopnost vyjít druhému vstříc, uznávat jeho hodnoty, aniž bychom zcela zavrhnuli hodnoty vlastní. Kompatibilita je uměním, jak zajistit vzájemné prolínání se osobností dvou jedinců tak, aby bylo vytvořeno spokojené soužití. Jedná se o harmonii, která je nezbytná proto, aby spolu mohli dva lidé žít v plnohodnotném, dlouhotrvajícím a zdravém manželství.

1. 5. 2 Sdílené hodnoty

V manželství je žádoucí, ne-li přímo nezbytné, aby byly sdíleny stejné hodnoty. Může se stát, že lidé vstoupí do manželství spíše na základně vzájemných zájmů než sdílených hodnot. Je důležité si ale uvědomit, že zájmy se mění. Člověk se během svého života vyvíjí a vlivem toho se mění také to, co ho baví. Zatímco hodnoty zůstávají stále stejné, neměnné. V okamžiku, kdy začnou mizet společné zájmy, může dojít k situaci, kdy si manželé uvědomí, že je nic nespojuje. Nevidí již ve svém partnerovi člověka, s nímž měli tolik společného a to

může zapříčinit i rozpad manželství. V této situaci je velkým přínosem, pokud uznávají oba partneři stejné hodnoty, právě ty totiž mají potenciál zachovat jejich manželství.

1. 5. 3 Psychologické zdraví

„Psychologické zdraví představuje nutný předpoklad pro každý úspěšný sociální vztah, tím spíše pak pro hluboký, intimní vztah manželský.“⁸ Jedná se o určitou vyspělost. Osoba, která je psychologicky zdravá, je emočně zodpovědná, stálá, zvládá dovednosti potřebné pro nezávislý život a rozmanité sociální vztahy. Narušené psychologické zdraví se může stát důvodem k ukončení manželství. Každý partner musí být schopný zvládat své osobní problémy, jinak vyvstává riziko, že později nebude schopný řešit problémy partnerské.

1. 5. 4 Kompatibilní inteligence

Pro vytvoření kvalitního manželského vztahu je nezbytné, aby oba partneři byli schopni vzájemného porozumění. Tato partnerská dovednost vzniká snáze ve vztahu, kde je inteligence obou partnerů alespoň přibližně na stejné úrovni. Nejedná se pouze o výkony týkající se analytických, verbálních či logických úkonů. Vedle znalostí a chápavosti se rozlišuje také významná oblast dovedností manuálních – běžných či uměleckých a výtvarných činností. Dva lidé nemusí být nadaní ve stejných oblastech, ale je určující, zda jsou ochotni se snášet, rozumět si a respektovat své odlišnosti.

1. 5. 5 Fyzická a sexuální přitažlivost

Fyzická atraktivita je často důvodem, proč se lidé začnou blíže zajímat o druhého člověka. Člověk nemusí odpovídat přímo dobovému ideálu krásy, aby upoutal pozornost a vyvolal touhu po seznámení se. Partneři však pro sebe musí být natolik atraktivní, aby mezi nimi došlo k vytvoření fyzické a emoční intimity. Přitažlivost fyzická je často spjata s přitažlivostí sexuální. Své postavení mají však i jiné faktory a v neposlední řadě také to, jak máme koho rádi.

1. 5. 6 Společné zájmy

Společné činnosti a společně trávený volný čas navozují blízkost. Pouze výjimečně se ovšem stává, že manželé mají veškeré zájmy stejné. Je správné, aby část svého volného času věnovali manželé pouze vlastním individuálním zájmům. Zbytek volného času by však měli trávit společně. Jinak se jejich manželství začne stávat soužitím, ve kterém dochází pouze

⁸ SOUDKOVÁ, M. *O zdravých vztazích mezi lidmi*. Doplněk: Doplněk, 2007, s. 88. ISBN 80-7239-196-8.

k rutinnímu plnění každodenních povinností. Vztah potřebuje vzájemné uspokojivé zážitky, jen tak se bude rozvíjet a růst.

1. 5. 7 Společné cíle

Je výhodou, pokud se muž a žena, kteří se rozhodli vstoupit do manželství, shodnou, jakým směrem chtějí, aby se jejich vztah ubíral. Jestliže je pro jednoho cílem monogamní vztah, založení rodiny s dětmi, společné sdílení činností a druhý nevnímá tyto hodnoty jako primární, nemůže vzniknout spokojené manželství, ani pokud se oba partneři uchýlí ke kompromisům. Neopomenutelné je také sdílení životních plánů a cílů. Pokud si jsou manželé blízcí v pohledu na podstatu života, je pravděpodobné, že budou zastávat také podobný přístup ke společným plánům a cílům.

1. 5. 8 Čestnost, důvěra, loajalita

Čestnost, důvěra a loajalita jsou hodnotami, které jsou důležité v jakémkoliv uspokojivém mezilidském vztahu a v manželství by také neměly chybět. Není nutné vždy odhalovat všechny své myšlenky a city, zvláště ne ty, kterou mohou druhému ublížit. Rozhodně by ale v manželství nemělo mít své místo podvádění a klamání. Také vzájemná důvěra a loajalita jsou zcela nepostradatelnou složkou spokojeného dlouhodobého manželství.

2. Nesezdané soužití

Nesezdané soužití neboli kohabitace je nejrozšířenější formou partnerského soužití konkurující životu v manželství. Jeho atraktivita spočívá v tom, že nepředstavuje formální závazek spojený se slibem nezrušitelnosti. Není zcela jasné, zda se jedná o jednu z nových forem dlouhodobého partnerského soužití nebo zda lze nesezdané soužití vnímat spíše jako přechodný stav na cestě ke klasickému manželství.

Tato forma partnerského soužití může pro jedny znamenat plnohodnotnou náhradu života v manželství, zatímco pro jiné představuje po určitou dobu pouze způsob, jak hledat a najít vhodného manžela či manželku a svou volbu si před uzavřením manželství ověřit. Mareš poukazuje na skutečnost, že v některých studiích bylo zjištěno, že většina kohabitací končí po dvou letech a 50 – 60% postupem času dozraje do manželství.

2. 1 Historie nesezdaného soužití

Soužití muže a ženy bez uzavření manželského svazku není novým jevem. Historicky jsou tyto svazky známy již z dob středověku nebo či později jako sňatky zvykového práva. Již v roce 1978 Macklinová podala informace, že již ve 20. letech tohoto století se objevily v USA návrhy na tzv. „manželství na zkoušku“. Jednalo se o legalizovaný bezdětný vztah, jež by bylo možné po vzájemné domluvě jednoduše a rychle ukončit. Také anglický filosof Bernard Russel souhlasil s ideou „kamarádského manželství“. Dle jeho názoru bylo pouze věcí muže a ženy, kterých se nesezdané soužití týkalo, zda a kdy se rozhodnou vstoupit do manželství.

Antropoložka Margaret Meadová navrhla tzv. „dvoustupňové manželství“. Dle jejího mínění měli manželé nejprve žít v „individualizovaném manželství“, které mělo být právně uznávané. Charakteristickým znakem tohoto soužití měla být bezdětnost. Výhoda byla spatřována v jeho menší závaznosti a lehkém uzavření tohoto svazku oproti tradičnímu manželství. Partneři by k sobě neměli žádné ekonomické závazky, díky čemuž by v případě rozchodu nepociťovali žádné pocity viny ani neúspěchu. Druhým stupněm mělo být „manželství rodičovské“, pro které bylo typické již samotné založení rodiny. Podmínkou pokročení do tohoto stupně bylo absolvování uspokojivého a fungujícího „individuálního soužití“.

Současná forma nesezdaného soužití je však z hlediska kvality i kvantity zcela novým jevem. Hlavním rozdílným znakem je jeho značné rozšíření. Také v České republice se navyšuje počet párů žijících v nesezdaném soužití a dochází ke změně charakteru tohoto soužití. Pro generaci matek dnešních mladých lidí bylo typické nejprve seznámení se

s partnerem, kolísající, a pokud trval vztah déle, klesající míra antikoncepce, nesezdané soužití často odůvodněné bytovou tísň, početí dítě a ve chvíli, kdy muž se ženou zjistili, že se stanou otcem a matkou, následoval sňatek. Byla zakořeněna velmi silná představa, že pokud žena otěhotní, dojde ke vstupu do manželství. Vzhledem k tomu, že většina žen se chránila nedokonalou antikoncepcí, která byla navíc i špatně dostupná, žena otěhotněla ve většině případů poměrně brzy, a tak nebyla výjimečná velmi mladá manželství. Nesezdané soužití bylo chápáno jako „manželství na zkoušku“. Postupně se stávalo častější formou partnerského soužití. *„Na počátku osmdesátých let minulého století už před sňatkem spolu bydlela asi třetina snoubenců.“*⁹ Průměrná délka nesezdaného soužití byla asi rok a následně tato forma partnerského soužití vyústila v manželství. Více se pro volbu nesezdaného soužití rozhodovali lidé žijící ve velkých městech.

2. 1. 1 Změny v 90. letech v České republice

Počátkem 90. let se mění posloupnost kroků k založení rodiny i charakter nesezdaného soužití. Dříve silná potřeba legitimizovat početí dítěte sňatkem značně slábne. Nesezdané soužití je společností téměř bez výhrad přijímáno. Dříve představoval sňatek a s ním spojené založení rodiny první samostatný krok do opravdového života. Dnešní doba nabízí mladým lidem širší možnosti seberealizace, a tak je tato celoživotní zodpovědnost odsouvána do pozdějšího věku, ne-li v životě opomenuta.

2. 2 Formy nesezdaného soužití

Je možné rozeznávat čtyři základní podoby nesezdaného soužití:

„1. Soužití porozvodové, což je soužití lidí, kteří již prošli rozvodem a kteří většinou nemíní uzavírat nový sňatek.“

2. Soužití snoubenecké, které nastává u těch partnerů, kteří někdy – v blízké či vzdálené budoucnosti – pomýšlí na to, že se vezmou.

3. Soužití dočasné, které může nastat v případě dvou mladých lidí, již teprve začínají svou milostnou a sexuální dráhu a ještě nepomýšlejí na sňatek – nahrazuje zde dobu „chození spolu“. Nebo vzniká v době po rozvodu, kdy rozvedený/rozvedená ještě nepomýšlí na nové manželství, ale nechce žít sám/sama, a tak dočasně nachází partnera/partnerku.

⁹ MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, s. 257. ISBN 978-80-86429-87-8.

4. *Soužití namísto manželství, tedy soužití dvou mladých lidí, kteří nemíní uzavírat sňatek.*¹⁰

2. 3 Důvody pro volbu nesezdaného soužití

2. 3. 1 Psychologické důvody

2. 3. 1. 1 Potřeba volnosti

Dnešní uspěchaná doba jako by přímo „vybízela“ k tomu, aby lidé spíše než život v manželství preferovali nesezdané soužití. Nikdo neví, k jakým změnám dojde do zítřka, měsíce natož do několika let. Možná i právě proto se lidé nechtějí příliš vázat, touží po nezávislosti. Každému člověku je od přírody dána potřeba sdružovat se, mít po svém boku někoho, s kým může sdílet své každodenní zážitky. Manželství však může být vnímáno jako závazek příliš velkého charakteru. Už jen samotný manželství slib „dokud nás smrt nerozdělí“, je značně zavazující.

2. 3. 1. 2 Strach z případného rozvodu

Každý vztah se zpočátku zdá být idylický a oba partneři si přejí, aby jejich láska, náklonnost a porozumění byly trvalého charakteru. Bohužel ne všem partnerstvím je předurčeno, aby fungovala po celou svou dobu tak jako během prvním měsíců zamilovanosti. Případný rozpad vztahu je velmi stresující záležitostí. Člověk pocítuje zklamání a bolest. Pokud dva lidé uzavřeli manželství a po čase vzniknou ve vztahu neshody a nedorozumění velkého rozsahu, volí mnohdy rozvod. Rozvod není na rozdíl od rozchodu v případě nesezdaného soužití pouze záležitostí „rozejít se a jít“. Jedná se o složitější způsob ukončení vztahu. Pokud se manželé nedohodnou na majetkovém vyrovnání a způsobu péče o děti, odehrává se před soudem. Soud následně o všem rozhodne.

2. 3. 1. 3 Mladý věk

Během svých studií se mladý člověk seznamuje s novými lidmi. Někteří se jeho životem pouze mihnou, s jinými naváže přátelství či dokonce milostný vztah. Pro mladé páry, které chtějí zkusit společný život, se stává nesezdané soužití jedinou možnou volbou, jak svou touhu uskutečnit. Neznají se ještě natolik, aby spolu vstoupili do manželství, ale přesto chtějí zkusit, zda zvládnou společné bydlení. Eliminujícím prvkem pro dřívější vstup do manželství bývá také nedostatek financí. Ten pramení ze skutečnosti, že doba studií se v dnešní době stále prodlužuje a mladý člověk tedy vstupuje do pracovního procesu později.

¹⁰ RABUŠIC, L. *Kde ty všechny děti jsou?*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001, s. 197. ISBN 80-86429-01-6.

2. 3. 1. 4 Strach ze stereotypu

Současná společnost je zaměřena na zážitky a prožitky. Životní cíle a plány minulých generací byly jiné než dnes. Na prvním místě bylo především založení rodiny, její materiální a finanční zajištění a spokojený, pokud možno ničím nerušený život. Člověk dnešní generace si chce spíše užívat, budovat kariéru, sbírat zkušenosti, rozvíjet své dovednosti a v neposlední řadě touží po intenzivních podnětech. Život v manželství je pro mnohé synonymem zodpovědnosti, závaznosti či přímo stereotypem. Je proto pochopitelné, když někteří lidé volí neformální život v nesezdaném soužití. Nechávají si tím určitá „zadní vrátka“. Nejen pro vymanění se z nudy a šedi běžného dne, ale také pro případ, že by zjistili, že od vztahu chtějí něco jiného, než jim nabízí stávající partner.

2. 3. 1. 5 Primární rodina

Jak již bylo zmíněno výše, na člověka má velký vliv jeho primární rodina. Může se jednat o rodinu klasického typu, kdy oba rodiče uzavřeli manželství či o rodinu tvořenou párem žijícím v nesezdaném soužití. Pro vývoj dítěte je ze všeho nejdůležitější pociťovat lásku, bezpečí a starostlivost těch, kteří ho milují. Zároveň během svého vývoje také vstřebává vzorce chování. Je tedy velmi pravděpodobné, že pokud dítě vyrůstá v tradiční rodině, bude v dospělosti svůj vztah s partnerem směřovat k tomu, aby společně také vytvořili rodinu tohoto typu. Pokud rodiče dítěte žijí nesezdáni, také jejich potomek až dospěje, může v uzavření manželství spatřovat „zbytečnost“.

2. 3. 2 Materiální důvody2. 3. 2. 1 Finanční volnost

Ve chvíli, kdy člověk vstoupí na pracovní trh, otevírají se mu jiné finanční možnosti, než které měl při svém studiu. Nemusí již tolik přemýšlet, zda mu jeho peněženka či bankovní účet „dovolí“, koupit si vytouženou věc nyní nebo za několik týdnů. Jeho měsíční mzda, kterou za vykonanou práci získá, umožňuje hradit menší finanční výlohy okamžitě. Člověk si užívá nově nabytou finanční samostatnost a utrácení peněz jen dle svého uvážení. Pokud má tento člověk partnera, se kterým žije pouze v nesezdaném soužití, v jeho nově nabyté nezávislosti nedochází většinou k velkým změnám. V nesezdaném svazku nevzniká mezi mužem a ženou žádné společné jmění, jako je tomu v případě uzavření manželství. Jiná situace nastane, pokud se rozhodnou vstoupit do manželství. Manželé vše financují společně. Záleží pouze na domluvě, zda se rozhodnou pro společný bankovní účet nebo zda si každý

zachová svůj stávající, přesto se jejich finance budou prolínat a oba partnery čeká společné placení vzniklých nákladů.

2. 3. 2. 2 Nedostatek materiálních prostředků

Svatba je v současné době finančně náročnou záležitostí. Také tato skutečnost může být jedním z důvodů, proč se lidé rozhodnout odložit uzavření manželství. Dříve bylo zvykem, že svatbu zařídili rodiče partnerů. Dnes se od této zvyklosti ustupuje. Na svatební obřad jsou kladeny jiné požadavky než před lety. Nevěsty již svatební šaty nedostávají darem od svých matek a babiček, svatební hostina neprobíhá v rámci rodinné zabijačky, ale ve vyzdobených restauracích, ani svatební dorty již nevznikají jako výsledek domácího pečení, ale zásluhou cukrářek. Proto pokud muž a žena, kteří chtějí vstoupit do svazku manželského, nemají dostatek finančních prostředků, raději od formálního obřadu upouštějí.

Ne každý pár si také hned zpočátku může dovolit společný byt či dům. I to může být důvodem, proč spolu žijí v nesezdaném soužití. Jestliže partneři nemají místo, kde by vytvořili společný domov, ztrácí svatba na svém hlubším významu. Žít spolu mohou i bez legitimního svazku.

2. 4 Překážky nesezdaného soužití

Mnoho partnerů dává přednost nesezdanému soužití před uzavřením manželství. Tento způsob partnerského soužití však s sebou přináší určité komplikace. Právní řád, který je ovlivněn tradičním pojetím rodiny, nechrání neformální svazky, tak jako hájí manželství. Život v manželství je spojen s řadou povinností a závazků, ale také se značnými výhodami. Nižší právní ochrana mužů a žen žijících v nesezdaném soužití je tak určitou daní za volnější způsob soužití. Např. „*v oblasti daní z příjmů může stanovené částky na partnera, který nemá příjmy převyšující stanovenou hranici, odčítat od základu daně jen manžel. (S legislativně připravovaným institutem společného zdanění se také počítá jen pro manžele.)*“¹¹ Důchodové pojištění poskytuje plnění také pouze těm, již žili v manželství – uzavření formálního svazku je základní podmínkou pro přiznání vdovského či vdoveckého důchodu.

¹¹ Epravo.cz. *Právní poměry druh a družka* [online]. 2004 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-pomery-druha-a-druzky-24087.html>

2. 4. 1 Zákon o rodině (č. 94/1963 Sb.)

Navzdory tomu, že život bez sňatku je poměrně častou formou partnerského soužití, není pojmenován zákonem o rodině. Alimenční povinnosti upravované zákonem o rodině se vztahují pouze na vztahy osob tímto zákonem vymezených, mezi nimiž druh a družka není. Také výživu si nesezdaní partneři poskytují na základně vlastní domluvy a uvážení. Pokud by jeden z nich opustil společnou domácnost a druhý by nebyl schopen se o sebe finančně a materiálně postarat, nevzniká nárok na výživné. Oblastí, která není ovlivněna tím, zda muž a žena volí život v nesezdaném soužití či v manželství, je rodičovství a postavení dítěte. Právní úprava nečiní rozdíly mezi dětmi, jež se narodily v manželství nebo mimo manželství.

2. 4. 2 Občanský zákoník (č. 40/1964 Sb.)

Pojem druh a družka zůstává neznámým označením také pro občanský zákoník. Partneři žijící bez formálního svazku nazývá osobami blízkými, osobami spolu žijícími či všeobecně jako domácnost. Za osobu blízkou je považována osoba v příbuzenském vztahu v řadě přímé (sourozenec, manžel a jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném). Za osobu spolu žijící je označován ten, kdo žil se zemřelým před jeho smrtí ve společné domácnosti, staral se o společnou domácnost nebo byl odkázán výživou na zůstavitele a to nejméně po dobu 1 roku (pokud se jedná o dědění ze zákona) či po dobu 3 let (pokud jde o přechod nájmu bytu). „*Domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.*“¹²

2. 4. 2. 1 Dědictví

Při dědění mají podle zákona před spolu žijícími osobami přednost potomci. Partneři, kteří se zemřelým žili pouze v nesezdaném soužití, se musí o dědictví podělit také s manželem či manželkou (pokud se případně zemřelý nestihl nebo opomenul rozvést) a také s rodiči nebo sourozenci zesnulého partnera. Tato skutečnost je zapříčiněna tím, že spolu žijící osoby dědí až ve druhé nebo třetí dědické skupině.

2. 4. 2. 2 Přechod nájmu

Pokud spolu partneři nežijí v nesezdaném svazku alespoň 3 roky, nemají druh a družka při přechodu nájmu stejný nárok na byt jako příbuzní zesnulého. Jestliže nájemce zemře a byt není ve společném nájmu manželů, nájemníky se stávají jeho příbuzní, kteří však musí

¹² Epravo.cz. *Právní poměry druha a družky* [online]. 2004 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-pomery-druha-a-druzky-24087.html>

prokázat, že s ním žili v den jeho smrti ve společné domácnosti a nemají vlastní byt. Nájemci se mohou stát také druh a družka, musí však prokázat společné soužití po dobu minimálně 3 let.

2. 4. 3 Trestní zákoník (č. 40/2009 Sb.)

V trestním právu je druh vnímán na stejné rovině jako manžel. Druh má právo zvolit svému partnerovi obhájce, pokud tak neučinil sám obviněný nebo jeho zákonný zástupce. Druh může také odepřít výpověď jako svědek. Pokud dojde mezi partnery, kteří žijí v nesezdaném soužití k ublížení na zdraví, znásilnění, omezování osobní svobody, ohrožování pohlavní nemocí, neposkytnutí pomoci apod., je možné zahájit vůči druhovi trestní stíhání, ovšem trestní stíhání může pokračovat pouze se souhlasem poškozeného. Podle zákona má druh možnost prostřednictvím odvolání napadnout rozsudek ve prospěch obžalovaného.

2. 4. 4 Zákon o sociálním zabezpečení (č. 100/1988 Sb.)

Vybrané oblasti zákona o sociálním zabezpečení staví pozici muže a ženy v nesezdaném soužití na stejnou úroveň jako pozici manželů. „*Tvoří-li soužití muže a ženy domácnost a doba společného soužití trvá alespoň 3 měsíce, potom se přihlíží k partnerovi jako společně posuzované osobě (započítává se tedy i jeho příjem do rozhodného příjmu rodiny) při stanovení životního minima rodiny a posouzení nároku na přiznání dávek státní sociální podpory.*“¹³ Pro výpočet výše sociální dávky platí, že čím vyšší je příjem, tím méně dávek a v nižší výměře. Je tedy patrné, že je ve vlastním zájmu státního sociálního zabezpečení nečinit významné rozdíly mezi manžely a těmi, již žijí nesezdaně. Také pokud přizná ovdovělá, neprovdaná nebo rozvedená žena, která pečuje o novorozence, že žije s druhem, ztrácí nárok na výhodnější mateřskou dovolenou (o 9 týdnů delší) a na peněžitou pomoc v mateřství z nemocenského pojištění.

2. 4. 5 Zákon o péči o zdraví lidu (č. 20/1966 Sb.)

Každý člověk má právo znát veškeré shromažďované informace týkající se jeho zdravotního stavu. Přístup k těmto osobním informacím mají také osoby blízké, tedy příbuzní v řadě přímé (rodiče, prarodiče, děti, vnoučata), manžel/ka, sourozenec a partner (dle zákona o registrovaném partnerství). Ostatní osoby v rodinném poměru jsou pokládány za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou jedna z nich utrpěla, druhá oprávněně vnímala jako

¹³ Epravo.cz. *Právní poměry druha a družky* [online]. 2004 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-pomery-druha-a-druzky-24087.html>

vlastní újmu. Je tedy patrné, že druh/družka žijící s partnerem, který se ocitne v lékařské péči, nemá nárok na poskytnutí informací týkajících se tohoto partnera. Zákon nahlíží na druha/družku jako na cizí osobu, nijak nezohledňuje, pokud spolu tito dva partneři již několik let žijí v trvalém vztahu. Pouze v případě, že partner určí svého druha/družku jako osobu, které mohou být poskytovány informace o jeho zdravotním stavu, může být tento druh/družka informován. Zároveň má partner právo určit rozsah poskytovaných informací, a zda bude mít druh/družka právo nahlížet do zdravotnické dokumentace a právo pořídit jejich opisy, výpisy či kopie.

3. Další formy partnerského soužití

Kromě manželství a nesezdaného soužití mohou lidé volit tzv. oddělené soužití LAT či život singles. Některé ženy jsou také svobodnými matky.

3. 1 LAT

LAT označuje kohabitaci bez společné domácnosti. Jedná se o druh partnerského soužití, kdy dva lidé opačného pohlaví jsou ve vzájemném vztahu. Všichni v okolí vědí, že „patří k sobě“, ale každý z partnerů si nechává své vlastní hospodaření i své vlastní bydlení. Střídavě společně žijí ve svém bytě, v bytě partnera nebo odděleně. Záleží na aktuálních okolnostech. Díky oddělenému soužití se žena nemusí starat o blaho svého partnera tak, jak tomu bývá v manželství či nesezdaném soužití – není její povinností práť, vařit ani uklízet. Muž se nestará o to, zda má žena dostatek finančních prostředků a ani jí je nezajišťuje. Pokud chce, může zaplatit společnou dovolenou, večeři či nákup, ale není to na něm vyžadováno.

Je velice pravděpodobné, že se vzrůstající mírou tolerance současné společnosti se bude také navyšovat počet těch, kdo žijí odděleně. Mnozí muži i ženy ocení na tomto způsobu života skutečnost, že neztrácí svou nezávislost a přesto nejsou sami. Muži budou oddělené soužití preferovat proto, že mají po svém boku ženu, ale nejsou vázáni žádnými povinnostmi. Ženy se k této formě soužití uchýlí z toho důvodu, že budou moci uplatnit své nabyté vysokoškolské vzdělání, aniž by budovaly kariéru na úkor rodiny.

3. 2 Singles

Stále větší pozornost ve společnosti budí lidé, kteří zůstávají trvale svobodní a praktikují jen občasné a příležitostné soužití, tzv. singles. Je poměrně těžké vymezit životní styl těchto lidí, protože je lze z určitého úhlu pohledu zaměnit s těmi, již žijí v nesezdaném soužití. Je však zřejmé, že se jedná o osoby žijící odděleně či osamoceně, odmítající přijmout životní postoj a plány majoritní společnosti, jejímž cílem je plození potomků. Může se jednat o životní styl, který je preferován jen do určitého věku nebo o způsob života přijatý trvale.

Tito lidé byli dříve společností označováni jako „staří mládenci“ či „staré panny“. Dnešní moderní doba naštěstí již od těchto hanlivých pojmenování ustupuje.

Mareš uvádí, že podle některých autorů podporuje růst počtu lidí volících život singles přebytek žen ve společnosti. Podle jiných autorů je vše zapříčiněno emancipací žen. Ženám jsou v dnešní době zpřístupněny společenské a pracovní oblasti, jež jim byly dříve zapovězeny. Svou roli může hrát také změna postojů k mateřství. Smyslem života ženy byla

dříve rodina, nyní bývá, byť i jen po určitou dobu, nahrazena snahou o pracovní postup. Neopomenutelné jsou také pokroky týkající se antikoncepce, asistované reprodukce či rozvoj sociálního státu. Všechny tyto okolnosti umožňují lidem nejen se vyhnout plození dětí, ale také pořídit si dítě bez nutnosti se vázat na partnera, se kterým bylo zplozeno.

Příčiny, proč lidé nevstoupí do manželství a ani se nerozhodnou žít trvale v nesezdaném soužití, jsou různé:

- a) upřednostnění kariéry před osobním životem
- b) homosexuální orientace
- c) handicap
- d) život v místech, kde bylo těžké se seznámovat s novými lidmi a tedy i s potenciálními partnery
- e) neustálé zklamávání se ve vztazích a z toho pramenící rezignace
- f) specifické psychické a sociální vlastnosti, které ztěžují nalezení vhodného partnera

Shostak (1978) vytvořil na základě dvou dimenzí neprovdanosti a neženatosti následující typologii, ve které se opírá o skutečnost, zda lidé v takovémto stavu setrvávají dobrovolně či nedobrovolně, dočasně či permanentně.

Neženatý/neprovdaná	Dočasně	Trvale
Dobrovolně	Ambivalenti	Rozhodnutí
Nedobrovolně	Doufající	Zarmoucení

a) **Ambivalenti** - jedná se o muže a ženy, kteří v současné době nehledají partnerku či partnera, ale úplně na seznámování nerezignují. Do této kategorie lze také zahrnout ty, kteří se plně orientují na svou kariéru nebo ty, jež hledají stále nové a nové vztahy, čímž se snaží předejít stereotypu.

b) **Doufající** – jsou lidé aktivně hledající vztah, ovšem ve svém hledání nebyli doposud úspěšní. Nejsou spokojeni ve svém svobodném stavu a doufají, že najdou partnera, se kterým uzavřou manželství.

c) **Rozhodnutí** - jako „rozhodnutí“ jsou označováni ti, kdo se dobrovolně a záměrně nežení a nev dávají. Mají k tomu své osobní důvody: budování kariéry, sexuální orientaci nebo důvody vyplývající ze specifík jejich osobnosti.

d) **Zarmoucení** – tito lidé by rádi uzavřeli manželství, ale stále nemohou nalézt partnera, se kterým by sňatek uzavřeli, a tak rezignují. Zůstávají nedobrovolně svobodní. Mezi „zarmoucenými“ jsou často vzdělaná a schopné ženy, které se však věnovaly nejdříve kariéře a nyní ve svém vyšším věku nemohou najít partnera.

3. 3 Svobodné matky

Od 90. let se společnost stává stále tolerantnější nejen ke dříve poněkud marginalizovanému nesezdanému soužití, ale také k dalšímu alternativnímu životnímu stylu, který představují svobodné matky. V dnešní době stále vzrůstá počet žen, které přivedou na svět potomka, aniž by se svým partnerem vstoupily do manželství. Nárůst podílu dětí narozených mimo manželství bývá dáván do souvislosti se společenskými a ekonomickými změnami. Zásadní vliv má také růst rozvodovosti či zvyšování ekonomické aktivity žen. „Ženy s vyššími příjmy rodí své děti spíše v manželství, zatímco nízkopříjmové skupiny žen dávají přednost svobodnému mateřství, protože otcův přínos do manželství je malý.“¹⁴ Žena s nižším příjmem má vedle sebe často partnera, který disponuje také nízkým příjmem. Kocourková zmiňuje také průzkumy, ze kterých je patrné, že tito muži mají zároveň nižší smysl pro odpovědné rodičovství a také se méně podílejí na výchově dětí. Nízký příjem a malý zájem o rodinu zapříčiňují u nízkopříjmových skupin obyvatel snižování hodnoty manželství.

V České republice platí obdobně jako v ostatních zemích, že ženy mající vysokoškolské vzdělání zůstávají častěji svobodné oproti ženám, které dosáhly nižšího vzdělání. Zatímco vysokoškolsky vzdělaní muži se žení se stejnou intenzitou jako muži pouze s maturitou.

Nárůst počtu svobodných matek, ke kterému došlo v průběhu 90. let má pravděpodobně několik příčin. Změnila se hodnotová orientace mladých lidí. Stále větší oblibě se těší nesezdané soužití oproti tradičnímu manželství. Když se partneři po čase rozhodnou pro děti, není pro ně důležité, zda se narodí do manželství nebo mimo ně. Dalšími okolnostmi, které mohou být příčinou růstu počtu svobodných matek, jsou sociálně politická opatření směřovaná od státu k rodině. Systém sociálních dávek není v naší společnosti nastaven příliš „šťastným“ způsobem. Tento systém nemotivuje ty, jež čekají nebo jimž už se

¹⁴ KOCOURKOVÁ, J a L RABUŠIC. *Sňatek a rodina: zájem soukromý nebo veřejný*. Praha: Univerzita Karlova Praha, 2006, s. 21. ISBN 80-86561-93-3.

narodilo dítě a mají nízké příjmy, uzavírat sňatky. Pro páry je ekonomicky výhodnější, když se jim narodí dítě do nemanželského vztahu.

Je možné, že určitá část žen si své postavení ve společnosti coby svobodné matky vybírá i záměrně. Stát poskytuje v rámci sociálního zabezpečení sociální dávky, které jsou pro svobodné matky, jež neuvedou partnera vyšší než pro ty s partnerem. Také pokud žena-matka přizná, že žije s partnerem, ztrácí tímto doznáním nárok na určité sociální dávky (viz. nesezdané soužití a sociální zabezpečení).

4. Šetření

4.1 Cíl šetření a stanovení hypotéz

V praktické části své bakalářské práce jsem zpracovala kvantitativní šetření prostřednictvím dotazníku. Snažila jsem se získat povědomí o tom, jaké partnerské soužití preferují lidé mladší a střední dospělosti v současné době a čím jsou jejich preference ovlivněny. Také mě zajímalo, jakým způsobem nahlízejí na institut manželství a zda, pokud během svého života zvolili nesezdané soužití, se potýkalo jejich partnerství s některou z právních překážek.

Stanovila jsem si tyto hypotézy:

Hypotéza č. 1: „Domnívám se, že v rámci mnou osloveného vzorku respondentů, žije v manželství více lidí ve věku střední dospělosti než ve věku mladé dospělosti.“

Hypotéza č. 2: „Domnívám se, že více než 50% lidí ve věku mladé dospělosti, kteří v současné době žijí v nesezdaném soužití, plánuje uzavřít v budoucnu sňatek.“

Hypotéza č. 3: „Domnívám se, že pro všechny mnou oslovené respondenty je psychologickým důvodem pro vstup do manželství láska.“

4.2 Vzorek šetření

Šetření jsem zaměřila na vzorek respondentů, kteří jsou ve věku mladé a střední dospělosti. Při zjišťování věkového vymezení těchto životních etap jsem čerpala z publikace Vývojová psychologie II. (Vágnerová, 2007). Jednalo se tedy o respondenty ve věku od 20 let do 39 let a ve věku od 40 let do 50 let. Oslovila jsem celkem 80 respondentů, 40 respondentů z mladé dospělosti a 40 respondentů ze střední dospělosti, přičemž mi informace poskytlo 40 respondentů ve věku mladé dospělosti a 35 respondentů ve věku střední dospělosti. Respondenti, kteří odmítli poskytnout své osobní informace, měli pocit, že dotazník příliš zasahuje do jejich soukromí.

Vzhledem k anonymitě dotazníků a otázkám, které jsem se snažila formulovat tak, aby nezasahovaly důvěrně do soukromí respondentů, ale byly spíše informačního charakteru, jsem předpokládala vyšší návratnost. Přesto si myslím, že díky respondentům, kteří o sobě informace poskytli, nebude kompletnost mého průzkumu narušena.

4. 3 Metoda šetření

Ke sběru dat jsem použila anonymní dotazníky v tištěné podobě. Dotazník byl tvořen 15 otázkami. Na 8 uzavřených otázek byly odpovědi dané a respondent označil pouze odpověď vystihující jeho vyjádření. Polouzavřené otázky, kterých bylo 6, obsahovaly také již dané odpovědi, ale respondent se mohl vyjádřit i slovně, pokud mu nabízené odpovědi připadaly nedostačující. Do svého dotazníku jsem také zvolila 1 otevřenou otázku. Otázky byly formulovány pozitivně. V dotazníku se objevuje u otázky č. 6 liché škálování hrubé, u otázky č. 10 liché škálování jemné a u otázky č. 12 sudé škálování.

Původně jsem dotazník umístila na webové stránky vyplnto.cz, ale vzorek respondentů, kteří dotazník vyplnili, nebyl bohužel reprezentativní. Jednalo se 72 lidí z mladé dospělosti a pouze 8 ze střední dospělosti. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla pro tištěnou formu dotazníku. Dotazníky jsem posléze rozdávala osobně, posílala pomocí elektronické pošty a také jsem ve snaze zajistit co nejvyšší reprezentativnost vzorku respondentů využila kontaktů svých známých, přátel a rodiny.

4. 4 Výsledky šetření

Pro vyhodnocení šetření jsem využila program Microsoft Excel a pomocí funkce Countif poté v tabulkách a grafech přehledně vyjádřila zjištěnou skutečnost. Jednotlivé hodnoty jsou vyjádřeny v procentech zaokrouhlených na celá čísla a z toho důvodu může dojít k určitému zkreslení, kdy celek není vždy přesně 100 procent. U otázek č. 8, 9, 13, 14 a 15 měli respondenti možnost zvolit i více odpovědí, při vyhodnocování otázek č. 8, 9, 13 a 14 nedává konečný výsledek 100 procent, u otázky č. 15 respondenti nevyužili možnost zvolit více odpovědí. Ke všem 15 otázkám jsem také vypracovala slovní komentář, který jednotlivé otázky blíže vymezí. Prostřednictvím dotazníku poskytlo své informace 75 respondentů. Všichni respondenti odpověděli na všech 15 otázkách.

OTÁZKA Č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

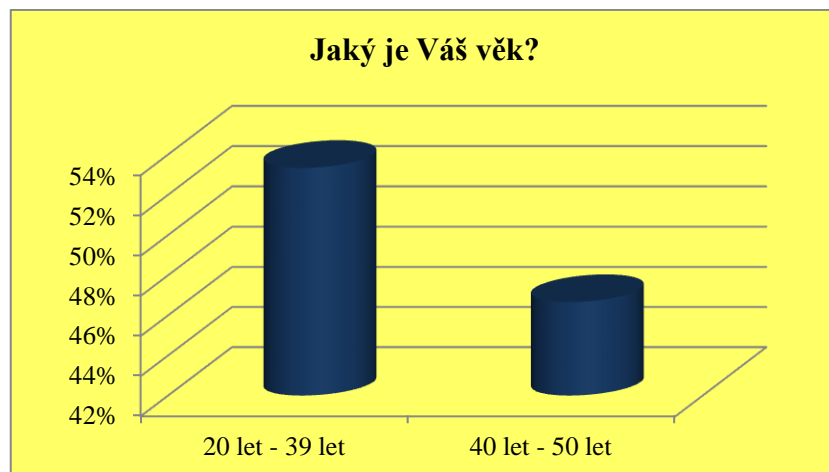
Ve vzorku respondentů bylo 20 mužů a 20 žen z mladé dospělosti a 16 mužů a 19 žen ze střední dospělosti.

Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Muž	50%	46%
Žena	50%	54%

OTÁZKA Č. 2: Jaký je Váš věk?

Ve věku 20 let – 39 let (mladá dospělost) bylo 40 respondentů a ve věku 40 let – 50 let (střední dospělost) bylo 35 respondentů.

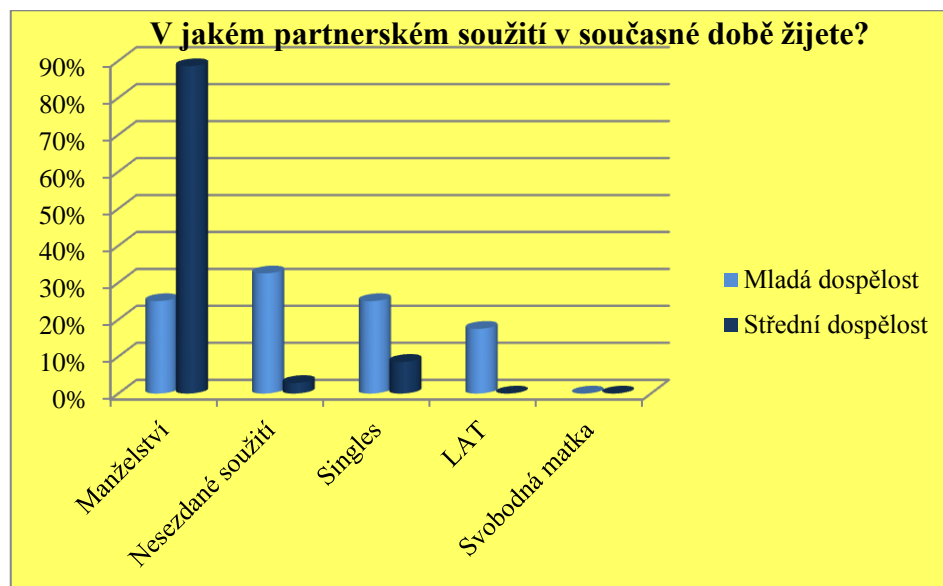
Odpověď	Počet
20 let - 39 let	53%
40 let - 50 let	47%

OTÁZKA Č. 3: V jakém partnerském soužití v současné době žijete?

Ve věku mladé dospělosti uvedlo 10 respondentů život v manželství, 13 respondentů život v nesezdaném soužití, 10 respondentů život singles, 7 respondentů soužití LAT, žádný z respondentů nebyl svobodnou matkou. Ve věku střední dospělosti uvedlo 31 respondentů život v manželství, pouze 1 respondent setrvává v nesezdaném soužití, 3 respondenti žijí singles, žádný respondent nežije v soužití LAT, žádný z oslovených není svobodnou matkou.

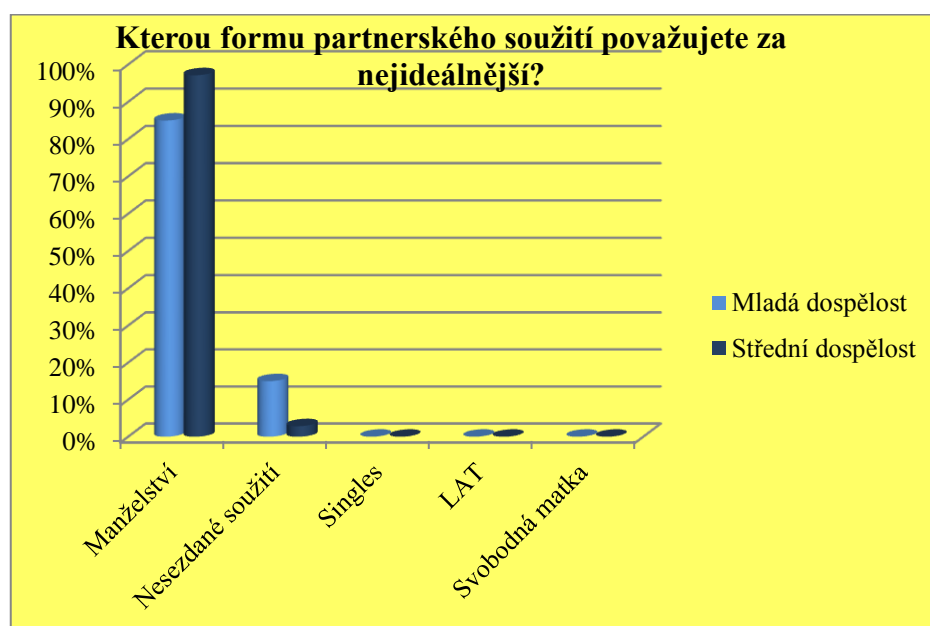
Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Manželství	25%	89%
Nesezdané soužití	33%	3%
Singles	25%	9%
LAT	18%	0%
Svobodná matka	0%	0%

OTÁZKA Č. 4: Kterou formu partnerského soužití považujete za nejideálnější?

Ve věku mladé dospělosti považuje manželství za nejideálnější formu partnerského soužití 34 respondentů a nesezdané soužití upřednostňuje 6 respondentů. Ve věku střední dospělosti považuje manželství za nejideálnější formu partnerského soužití 34 respondentů a nesezdané soužití preferuje 1 respondent. Žádný z respondentů mladé ani střední dospělosti neuvedl jako nejideálnější formu partnerského soužití život singles, LAT a život svobodné matky.

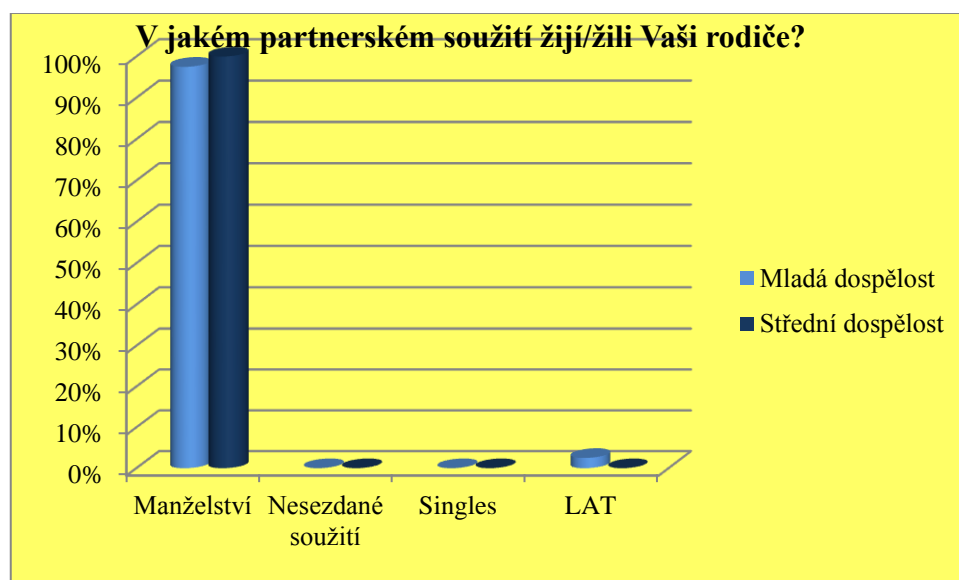
Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Manželství	85%	97%
Nesezdané soužití	15%	3%
Singles	0%	0%
LAT	0%	0%
Svobodná matka	0%	0%

OTÁZKA Č. 5: V jakém partnerském soužití žijí/žili Vaši rodiče?

Ve věku mladé dospělosti uvedlo 39 respondentů, že jejich rodiče žili v manželství a 1 respondent definoval soužití rodičů jako LAT, v nesezdaném soužití a singles nežili žádní rodiče mnou oslovených respondentů. Ve věku střední dospělosti uvedlo 35 respondentů, že jejich rodiče žili v manželství, žádní z rodičů mnou oslovených respondentů nežili v nesezdaném soužití, singles a LAT.

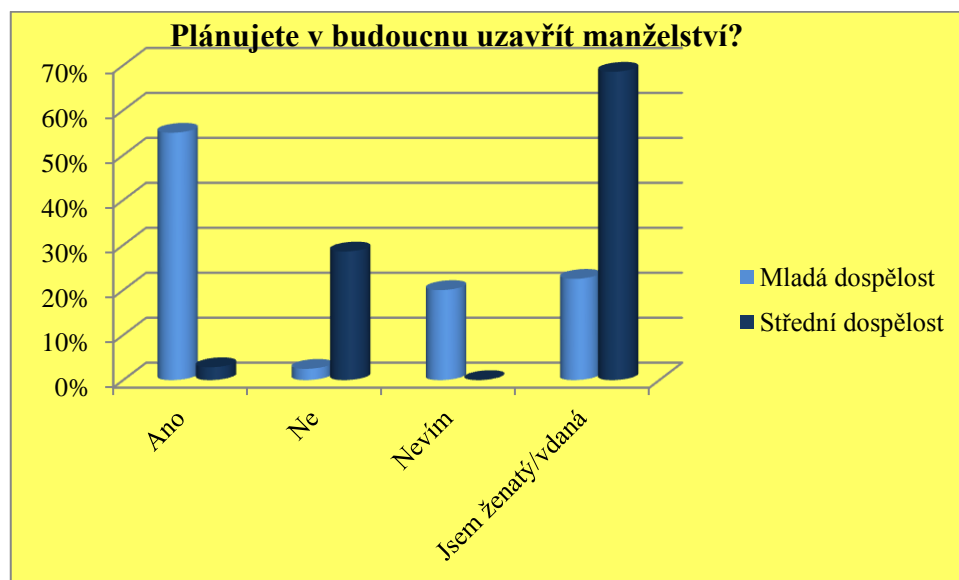
Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Manželství	98%	100%
Nesezdané soužití	0%	0%
Singles	0%	0%
LAT	3%	0%

OTÁZKA Č. 6: Plánujete v budoucnu uzavřít manželství?

Ve věku mladé dospělosti plánuje v budoucnu vstoupit do manželství 22 respondentů, 1 respondent manželství neplánuje, 8 respondentů neví, 9 respondentů je již ženatých/vdaných. Ve věku střední dospělosti chce v budoucnu uzavřít manželství 1 respondent, 10 respondentů život v manželství neplánuje, žádný respondent neoznačil volbu „nevím“ a 24 respondentů je ženatých/vdaných.

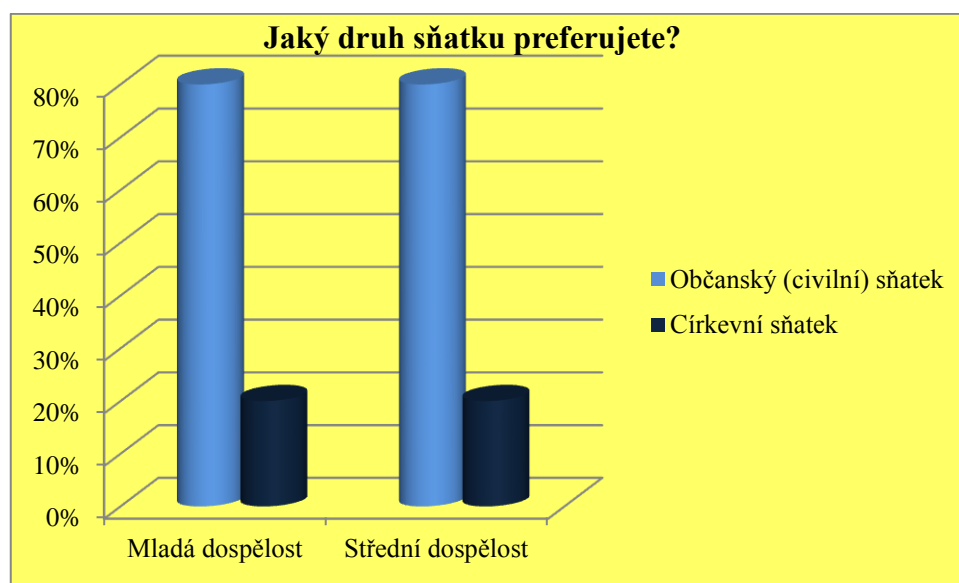
Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Ano	55%	3%
Ne	3%	29%
Nevím	20%	0%
Jsem ženatý/vdaná	23%	69%

OTÁZKA Č. 7: Jaký druh sňatku preferujete?

Ve věku mladé dospělosti preferuje občanský sňatek 32 respondentů a církevní sňatek 8 respondentů. Ve věku střední dospělosti upřednostňuje občanský sňatek 28 respondentů a církevní sňatek 7 respondentů.

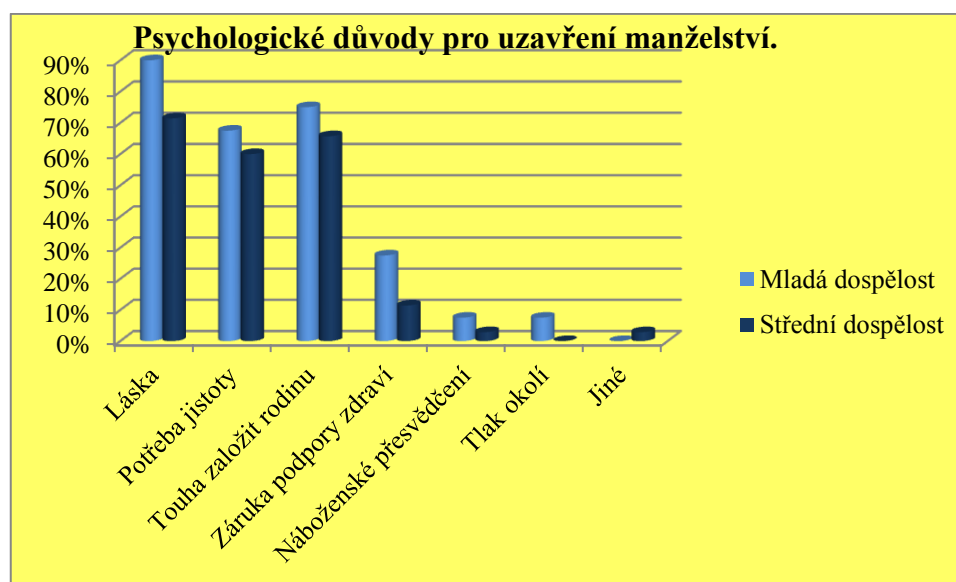
Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Občanský (civilní) sňatek	80%	80%
Církevní sňatek	20%	20%

OTÁZKA Č. 8: Která z uvedených okolností je pro Vás z psychologického hlediska důvodem pro uzavření manželství?

Ve věku mladé dospělosti uvedlo jako psychologickou okolnost pro vstup do manželství 36 respondentů lásku, 27 respondentů potřebu jistoty, 30 respondentů touhu založit rodinu, 11 respondentů záruku podpory zdraví, 3 respondenti náboženské přesvědčení, 3 respondenti tlak okolí, žádný z respondentů neuvedl jinou volbu. Ve věku střední dospělosti uvedlo jako důvod 25 respondentů lásku, 21 respondentů potřebu jistoty, 23 respondentů touhu založit rodinu, 4 respondenti záruku podpory zdraví, 1 respondent náboženské přesvědčení, žádný respondent neuvedl jako důvod tlak okolí a 1 respondent uvedl jako jinou volbu potřebu „Prožít život naplno se svým vyvoleným“.

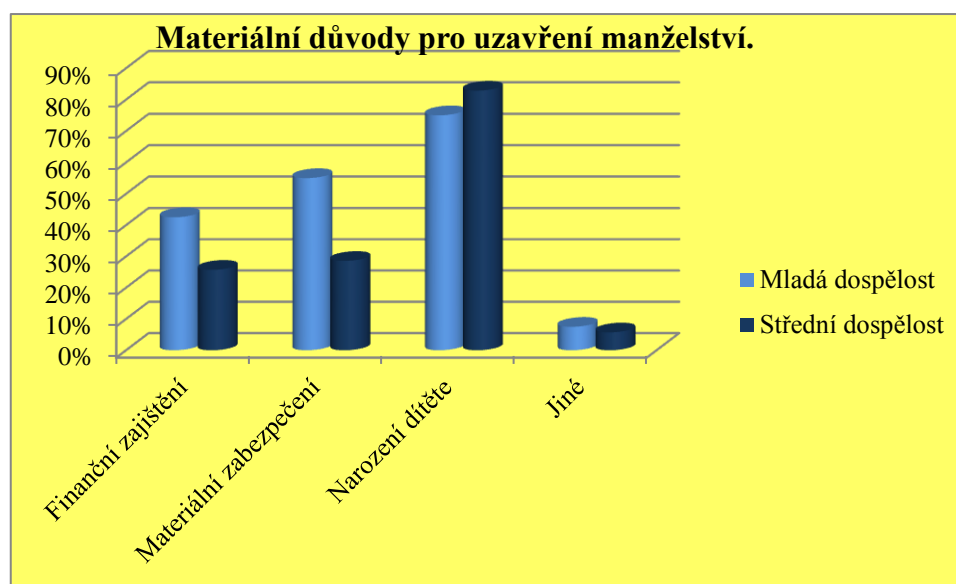
Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Láska	90%	71%
Potřeba jistoty	68%	60%
Touha založit rodinu	75%	66%
Záruka podpory zdraví	28%	11%
Náboženské přesvědčení	8%	3%
Tlak okolí	8%	0%
Jiné	0%	3%

OTÁZKA Č. 9: Která z uvedených okolností je pro Vás z materiálního hlediska důvodem pro uzavření manželství?

Ve věku mladé dospělosti uvedlo jako materiální okolnost pro vstup do manželství 17 respondentů finanční zajištění, 22 respondentů materiální zabezpečení, 30 respondentů narození dítěte a 3 respondenti uvedli tyto jiné okolnosti: „Pro uzavření manželství nepovažuji za důležitý materiální pohled“, „Celistvost a dokončení určité životní etapy“, „Neznám v 21. století materiální důvod pro vstup do manželství“. Ve věku střední dospělosti uvedlo jako důvod 9 respondentů finanční zajištění, 10 respondentů materiální zabezpečení, 29 respondentů narození dítěte a 2 respondenti jiné okolnosti: „Možnost dělit se o materiální potřeby týkající se každodenního života“, „Společné budování, zajištění společné výchovy dětí“.

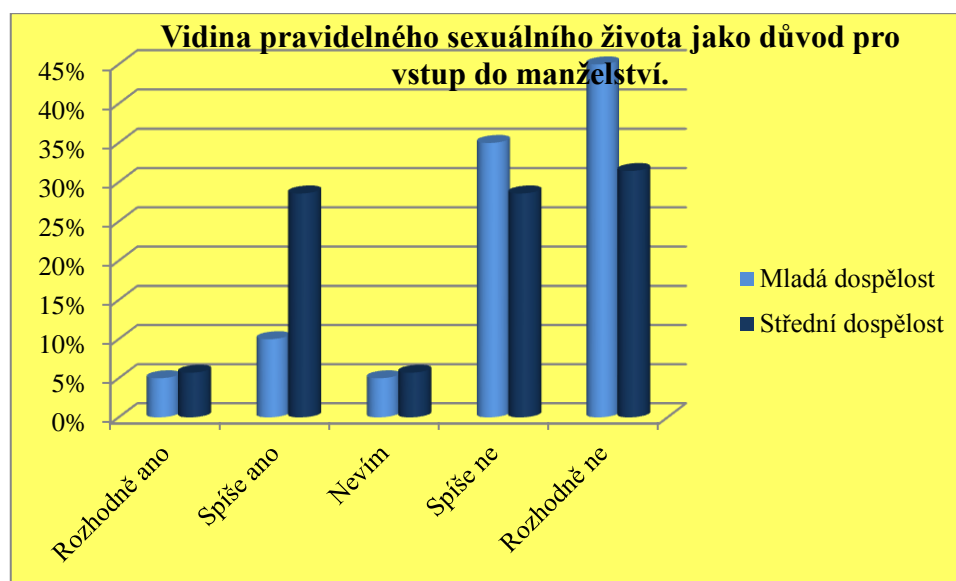
Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Finanční zajištění	43%	26%
Materiální zabezpečení	55%	29%
Narození dítěte	75%	83%
Jiné	8%	6%

OTÁZKA Č. 10: Je pro Vás vidina pravidelného sexuálního života důvodem pro vstup do manželství?

Ve věku mladé dospělosti zastávají 2 respondenti stanovisko, že pravidelný sexuální život je rozhodně důvodem pro vstup do manželství., 4 respondenti zvolili možnost spíše ano, 2 respondenti neví, 14 respondentů je názoru, že spíše ne a 18 respondentů si myslí, že rozhodně ne. Ve věku střední dospělosti zastávají 2 respondenti názor, že pravidelný sexuální život je rozhodně důvodem pro vstup do manželství, 10 respondentů vyjádřilo svůj názor označením možnosti spíše ano, 2 respondenti neví, pro 10 respondentů vidina pravidelného sexuálního života spíše není důvodem pro uzavření manželství a 11 respondentů rozhodně nevnímá tuto okolnost jako důvod pro vstup do manželství.

Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Rozhodně ano	5%	6%
Spíše ano	10%	29%
Nevím	5%	6%
Spíše ne	35%	29%
Rozhodně ne	45%	31%

OTÁZKA Č. 11: Myslíte si, že je manželství v dnešní době přežitkem?

Ve věku mladé dospělosti považuje manželství za přežitek 7 respondentů, naopak pro 33 respondentů manželský svazek není přežitkem. Nejčastěji vnímají manželství jako přežitek proto, že chtějí mít stále možnost svobodně se rozhodovat, aniž by museli brát ohled na druhé. Důvodem volby života v nesezdaném soužití je také stanovisko, že ke spokojenému životu s partnerem nepotřebují „papír“. Respondenti ve věku mladé dospělosti, kteří nepovažují manželství za přežitek, shledávají v manželském životě výhody pro společné soužití. Uzavření manželství je pro ně důležité pro založení rodiny, přičemž rodinu vnímají jako základ státu. Zastávají názor, že rodiče, kteří jsou manžely, poskytují dětem „lepší“ socializační vzory. Manželství pro ně představuje stvrzení společné lásky a také se domnívají, že život v manželství motivuje partnery k řešení případných problémů a ne k odchodu ze vztahu.

Ve věku střední dospělosti vnímají manželství jako přežitek 3 respondenti, zatímco 32 respondentů manželství za přežitek nepovažuje. Nahlížení respondentů na manželství jako na přežitek je nejčastěji odůvodněno jejich nedostatečnými finančními prostředky na případnou realizaci svatby. Respondenti, kteří vidí v manželství stále jeho hlubší význam, uvádějí, že manželství je tradice. Vnímají manželství jako způsob partnerského soužití, který se nemůže stát přežitkem nikdy. Manželství je pro ně základem rodiny, základem státu, „historicky osvědčeným prostředím pro výchovu dětí“. Jeden respondent také uvedl, že manželství symbolizuje „zajištění dětí v případě úmrtí jednoho z rodičů“. Život v manželství pro ně také znamená schopnost převzít ve svém životě zodpovědnost a neřešit problémy, které mohou ve vztahu nastat, hned rozchodem.

Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Ano	18%	9%
Ne	83%	91%

OTÁZKA Č. 12: Žil(a) jste někdy v nesezdaném soužití?

Ve věku mladé dospělosti žilo někdy v nesezdaném soužití 23 respondentů, nejdelší dobou setrvání v této formě partnerského soužití bylo 11 let, nejkratší dobou 2 měsíce a průměrně žili respondenti v nesezdaném soužití 5 let. V této formě partnerského soužití nežilo nikdy 17 respondentů ve věku mladé dospělosti. Ve věku střední dospělosti má zkušenost s životem v nesezdaném soužití 9 respondentů, nejdelší dobou setrvání v této formě partnerského soužití bylo 6 let, nejkratší dobou 1 rok a průměrně žili respondenti v nesezdaném soužití 3 roky. S životem v nesezdaném soužití nemá zkušenost 26 respondentů.

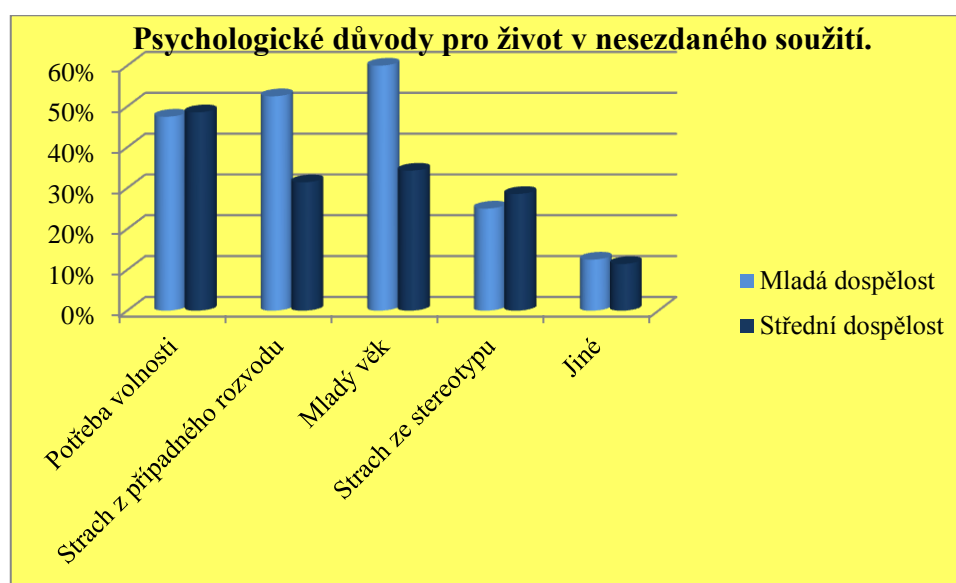
Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Ano	58%	26%
Ne	43%	74%

OTÁZKA Č. 13: Kterou z uvedených okolností shledáváte z psychologického hlediska jako důvod pro život v nesezdaném soužití?

Ve věku mladé dospělosti uvedlo jako psychologickou okolnost pro život v nesezdaném soužití 19 respondentů potřebu volnosti, 21 respondentů strach z případného rozvodu, 24 respondentů mladý věk, 10 respondentů strach ze stereotypu a 5 respondentů uvedlo tyto jiné okolnosti: „Pár, který si není jistý svou láskou“, „Touha mladých žen studovat, místo aby zakládaly rodiny. Muži pak nemají na výběr“, „Pár bez dětí“, „Neshledávám žádnou, u mě jde výhradně o materiální hledisko“, „Po vstupu do manželství si jeden z partnerů dříve nebo později dělá nároky na toho druhého.“ Ve věku střední dospělosti uvedlo jako důvod 17 respondentů potřebu volnosti, 11 respondentů strach z případného rozvodu, 12 respondentů mladý věk, 10 respondentů strach ze stereotypu a 4 respondenti uvedli tyto jiné okolnosti: „Nežiju v něm, tudíž se jím nezabývám“, „Poznat se před sňatkem“, „Nepřipravenost k založení rodiny. Neochota převzít zodpovědnost, nevíra v trvalost svazku“, „Potřeba blízkého člověka ve vyšším věku, kdy už není potřeba zakládat rodinu.“

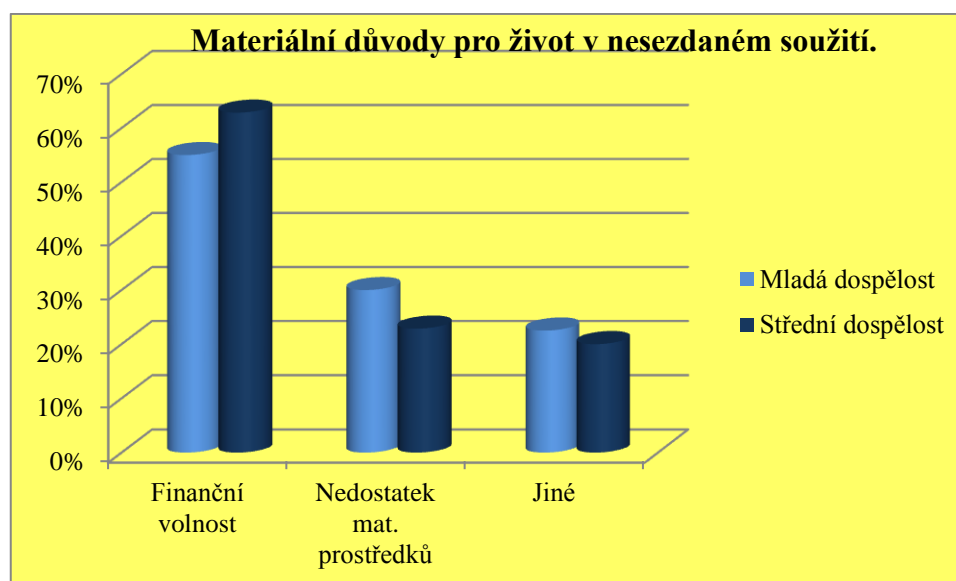
Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Potřeba volnosti	48%	49%
Strach z případného rozvodu	53%	31%
Mladý věk	60%	34%
Strach ze stereotypu	25%	29%
Jiné	13%	11%

OTÁZKA Č. 14: Kterou z uvedených okolností shledáváte z materiálního hlediska jako důvod pro život v nesezdaném soužití?

Ve věku mladé dospělosti uvedlo jako materiální okolnost pro volbu nesezdaného soužití 22 respondentů finanční volnost, 12 respondentů nedostatek materiálních prostředků a 9 respondentů uvedlo jiné okolnosti: „Nemuset se na nikoho vázat“, „Nestálé příjmy, možnost přijít o práci“, „Vlastní majetek“, „Sexuální volnost“, „Nemuset se dělit o své věci“, „Neshledávám materiální výhody v nesezdaném soužití“, „Možnost kdykoliv odejít“, „Žádnou“, „Žádné materiální hledisko“. Ve věku střední dospělosti uvedlo jako důvod 22 respondentů finanční volnost, 8 respondentů nedostatek materiálních prostředků a 7 respondentů uvedlo jiné okolnosti: „Být volný jak pták“, „Problémy s rozvodem“, „Nežiju v něm, tudíž se jím nezabývám“, „Příprava vlastního hnízdečka pro společné budoucí soužití (manželství)“, „Neochota dělit se o majetek“, „Jednodušší rozchod“, „Já to netuším“.

Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Finanční volnost	55%	63%
Nedostatek mat. prostředků	30%	23%
Jiné	23%	20%

OTÁZKA Č. 15: Pokud jste žil(a) v nesezdaném soužití, potýkal(a) jste se s některou z těchto právních překážek?

Ve věku mladé dospělosti se 1 respondent setkal v nesezdaném soužití s problémem týkajícím se nároku na výživné vůči druhému partnerovi, 8 respondentů se potýkalo s problémy při získávání informací o zdravotním stavu partnera, žádný z respondentů se nesetkal s překážkou v podobě nepřiznání vdovského/vdoveckého důchodu, žádného nároku na plnění alimenční povinnosti, s problémy týkajícími se dědictví partnera a přechodu nájmu v případě smrti partnera, žádný respondent neuvedl ani jinou právní překážku, 15 respondentů nežilo v nesezdaném soužití, 16 respondentů se v nesezdaném soužití nesetkalo s žádnými problémy.

Ve věku střední dospělosti se 1 respondent setkal s překážkou v podobě nároku na plnění alimenční povinnosti, 1 respondent řešil problém nulového nároku na výživné vůči druhému partnerovi, 1 respondent měl problémy při získávání informací o zdravotním stavu partnera, žádný respondent se nesetkal s právní překážkou v podobě nepřiznání vdovského/vdoveckého důchodu, s problémy týkajícími se dědictví partnera a přechodu nájmu v případě smrti partnera, žádný respondent neuvedl ani jinou právní překážku, 24 respondentů v nesezdaném soužití nežilo a 8 respondentů se nepotýkalo s žádnými problémy.

Odpověď	Mladší dospělost	Střední dospělost
Nepřiznání vdovského/vdoveckého důchodu	0%	0%
Žádný nárok na plnění alimenční povinnosti	0%	3%
Žádný nárok na výživné vůči druhému partnerovi	3%	3%
Problémy týk. se dědictví partnera	0%	0%
Problémy týk. se přechodu nájmu v případě smrti partnera	0%	0%
Problémy při získávání informací o zdrav. stavu partnera	20%	3%
Jiné (Uveďte)	0%	0%
V nesezdaném soužití jsem nežila	38%	69%
Problémy jsem neměl/a	40%	23%

4. 5 Ověřování hypotéz

Ověřování první hypotézy

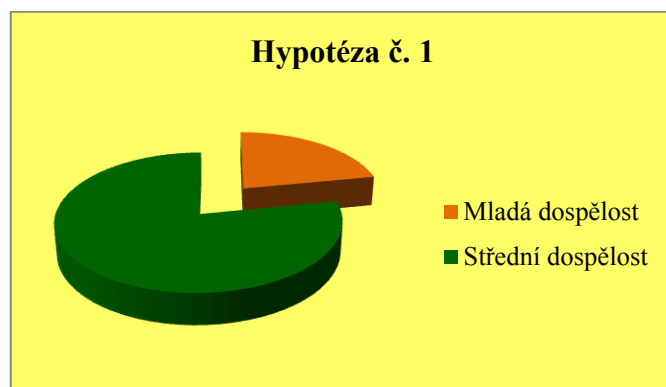
„Domnívám se, že v rámci mnou osloveného vzorku respondentů žije v manželství více lidí ve věku střední dospělosti než ve věku mladé dospělosti.“

Pro ověření hypotézy jsem použila podrobnější rozbor otázky č. 3.

Otázka č. 3: V jakém partnerském soužití v současné době žijete?

Ve věku mladé dospělosti uvedlo život v manželství 10 respondentů a ve věku střední dospělosti 31 respondentů.

Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Manželství	25%	89%

Tato hypotéza se **potvrdila**. V manželství žije výrazně více lidí ve věku střední dospělosti než ve věku mladé dospělosti. Tato skutečnost může být ovlivněna tím, že tito lidé vyrůstali v jiném společenském prostředí. V době, kdy lidé, kteří se v současné době nacházejí ve střední dospělosti, hledali své životní partnery, bylo samozřejmé, aby s tímto partnerem uzavřeli manželství. Zatímco lidé, kteří jsou v současné době ve věku mladé dospělosti, mnohdy volí nesezdané soužití. Jejich volba může být ovlivněna skutečností, že doposud studují a nemají tedy dostatek materiálních prostředků pro realizaci svatby, také jejich psychický vývoj může být do určité míry ovlivněn jejich „studentskými léty“, kdy mladí lidé nemají ještě pocit zralosti pro takto důležitý a zavazující životní krok. Další okolností, která může hrát důležitou roli, je také skutečnost, že nesezdané soužití nabízí možnost zkusit společný život „nezávazně“, což mladým lidem žijícím v rychlém životním tempu přijde lákavé.

Ověřování druhé hypotézy

„Domnívám se, že více než 50% lidí ve věku mladé dospělosti, kteří v současné době žijí v nesezdaném soužití, plánuje uzavřít v budoucnu sňatek.“

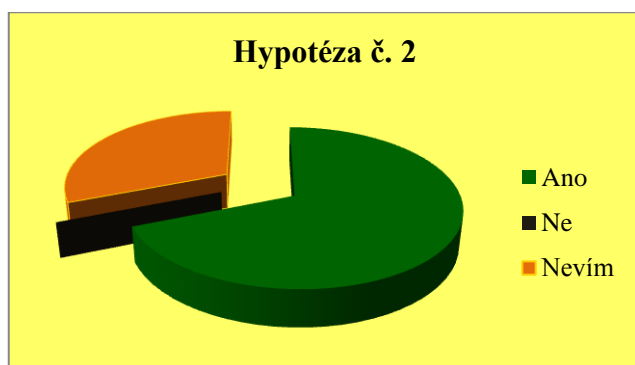
Pro ověření hypotézy jsem použila podrobnější rozbor otázky č. 3 a otázky č. 6.

Otázka č. 3: V jakém partnerském soužití v současné době žijete?

Otázka č. 6: Plánujete v budoucnu uzavřít manželství?

Ve věku mladé dospělosti žije v současné době v nesezdaném soužití 13 respondentů, přičemž 9 respondentů chce v budoucnu uzavřít manželství a 3 respondenti zatím neví.

Odpověď	Mladá dospělost
Ano	69%
Ne	0%
Nevím	31%

Hypotéza se **potvrdila**. Více než polovina mnou oslovených respondentů ve věku mladé dospělosti plánuje v budoucnu uzavřít manželství. Je patrné, že nesezdané soužití upřednostňují pouze dočasně. Současná volba života v nesezdaném soužití může být ovlivněna skutečností, že se jedná o respondenty mladého věku, kteří prozatím nemají dostatek finančních nebo materiálních prostředků. Nesezdané soužití může být preferováno také proto, že si respondenti nejsou jistí, zda potkali „toho pravého/tu pravou“ a nechtějí se tedy vázat společensko-právním vztahem, kterým manželství bezesporu je. Také potřeba mít potomka se posouvá do pozdějších let, a tak si lidé ve věku mladé dospělosti prozatím „užívají života“ a nechávají vše volně plynout, aniž by vstupovali do manželství. Svou roli mohou bezesporu hrát také prodlužující se roky studia. V dnešní době je běžné, když po střední škole většina studentů zamíří na školy vysoké a studijní léta se mnohdy prodlouží až do 26 let, ne-li déle a rozhodnutí vstoupit do manželství je řešeno až později.

Ověřování třetí hypotézy

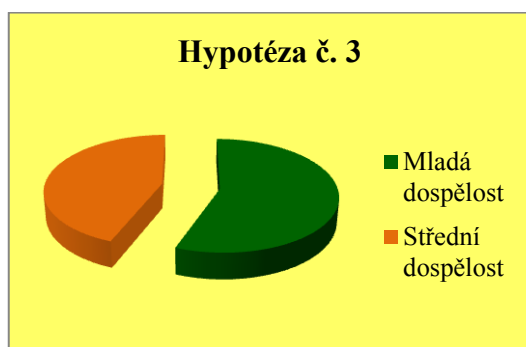
„Domnívám se, že pro všechny mnou oslovené respondenty je psychologickým důvodem pro vstup do manželství láska.“

Pro ověření hypotézy jsem použila podrobnější rozbor otázky č. 8.

Otázka č. 8: Která z uvedených okolností je pro Vás z psychologického hlediska důvodem pro uzavření manželství?

Ve věku mladé dospělosti chápe 36 respondentů jako důvod pro vstup do manželství lásku. Ve věku střední dospělosti uvedlo tento důvod 25 respondentů.

Odpověď	Mladá dospělost	Střední dospělost
Láska	90%	71%

Hypotéza se **nepotvrdila**. Ve věku mladé dospělosti neuvedli 4 respondenti jako důvod pro vstup do manželství lásku. Vzhledem k celkovému počtu oslovených respondentů ve věku mladé dospělosti se jedná o poměrně malé procento dotázaných. Je možné, že tyto respondenty mají racionálnější pohled na svět a tedy lásce, která je spojována především s city a emočním „poblouzněním“, nepřikládají tak velký význam. Je také možné, že tyto respondenty jsou s partnerem ve vztahu již delší dobu a mají tedy pocit, že jejich vztah je postaven i na jiných hodnotách než „jen“ na lásce, která bývá považována za nejdůležitější atribut hlavně na počátku vztahu. Ve věku střední dospělosti nenahlíží 10 respondentů na lásku jako na důvod ke vstupu do manželství. Jedná se o větší počet respondentů než ve věku mladé dospělosti, ale přesto lze s ohledem na celkový počet 35 dotázaných stále mluvit o menšině. Názor těchto respondentů může být ovlivněn jejich věkem. Mají již určité životní zkušenosti, které ovlivňují jejich partnerský život. Je také možné, že nějaký čas žijí v manželství a za tu dobu „zapomněli“, jaké city prožívali, když se rozhodli pro uzavření sňatku.

5. Rozhovor

V praktické části bakalářské práce jsem provedla nejen kvantitativní dotazníkové šetření (viz. výše), ale také kvalitativní šetření prostřednictvím strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Zatímco dotazníkové šetření přineslo spíše obecnější náhled do dané problematiky, strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami umožnil hlubší a podrobnější náhled na partnerské soužití lidí ve věku mladé a střední dospělosti.

5. 1 Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami

Strukturovaný rozhovor je tvořen otevřenými otázkami, na které mají jednotliví dotazovaní odpovědět. V tomto typu rozhovoru je předem jasné formulované znění otázek a také jejich pořadí. Velkou výhodou strukturovaného rozhovoru je jeho snadné vyhodnocení, naopak za určitou nevýhodu může být považována nemožnost přirozené komunikace v průběhu dotazování.

5. 2 Výběr dotazovaných

Dotazované jsem vybírala zcela náhodně na základě svých osobních kontaktů. Oslovila jsem jednoho muže a jednu ženu ve věku mladé dospělosti a jednoho muže a jednu ženu ve věku střední dospělosti. Měla jsem připravené dva typy otázek. Na začátku rozhovoru jsem se dotazovaného zeptala, zda žije v manželství či nikoli a na základě této informace jsem zvolila patřičný seznam otázek. Rozhovory probíhaly v domácnosti dotazovaných, čímž bylo zajištěno příjemné prostředí. Všichni dotazovaní byli ochotni odpovědět na všechny otázky. Pokládané otázky jsou tučně zvýrazněny a odpovědi dotazovaných jsou zvýrazněny kurzívou.

5. 3 Jednotlivé rozhovory

5. 3. 1 Mladá dospělost

Muž, 23 let

1. V jakém partnerském soužití v současné době žijete? Proč? Jak dlouho? *„LAT, protože jsem mladý a studuji. Se svou současnou partnerskou jsem 5 let.“*

2. Kterou formu partnerského soužití považujete za nejideálnější? Proč? *„Manželství, protože toto partnerské soužití má právní rámec.“*

3. V jakém partnerském soužití žijí/žili Vaši rodiče? Myslíte si, že Vás jejich způsob partnerského soužití ovlivnil v tom, jaké partnerské soužití preferujete nyní? Jak dlouho žijí/žili v manželství? „Mí rodiče žijí v manželství. Myslím si, že forma partnerského soužití mých rodičů neovlivnila můj názor na to, jakou formu partnerského soužití považuji za ideální. Mí rodiče žijí v manželství 30 let. Jejich manželství vnímám spíše jako disharmonické.“

4. Plánujete v budoucnu uzavřít manželství? Chcete vstoupit do manželství se současným partnerem? Za jak dlouho plánujete vstup do manželství? „Ano, plánuji se současným partnerem. Nevím, výhledově do 5 let. Manželství nabízí určité záruky, i když není jisté, do jaké míry vlastně zárukami jsou.“

5. Jaký druh sňatku preferujete? Proč? „Preferuji občanský sňatek, protože nevěřím v Boha, proto pro mě slib skládaný před Bohem nemá valný význam. Spíše bych volil menší svatbu.“

6. Která z psychologických okolností je pro Vás důvodem pro uzavření manželství? Jak dlouho by podle Vás měl vztah trvat, než se partneři rozhodnou pro manželství? Myslíte si, že je výchova dítěte ovlivněna tím, v jakém partnerském soužití žijí jeho rodiče? „Důvodem pro vstup do manželství je pro mě potřeba utvrzení partnerského vztahu, pocit, že s tím druhým chci prožít společný život. Myslím si, že partneři by měli vstoupit do manželství ve chvíli, kdy se na tento krok cítí, tedy ve chvíli, kdy se vzájemně poznají a sjednotí si svá očekávání a pohled na život. Ano, dítě je ovlivněno tím, v jaké rodině vyrůstá. Mezi rodiči žijícími v manželství a rodiči žijícími nesezdaně nevnímám velký rozdíl, pokud by se ovšem jednalo o partnery, kteří mají každý svou vlastní domácnost, nepůsobilo by to na dítě dobře.“

7. Která z materiálních okolností je pro Vás důvodem pro uzavření manželství? Pokud by Váš partner nechtěl vstoupit do manželství, ovlivnilo by to Vaše rozhodnutí mít s ním dítě? „Právní institut společného jmění manželů. Manželství je jediné partnerské soužití, ve kterém se mezi partnery fakticky vytváří společný majetek, proto je pro ně mnohem snadnější budovat společný život, zároveň poskytuje i jakousi majetkovou záruku pro případ, že by se chtěli rozejít (rozvést). Pokud bych požádal partnerku o ruku a ona odmítla, rozhodně by mě to zarazilo a nabyl bych dojmu, že se mnou do budoucna nepočítá. O založení rodiny zatím nepřemýšlím, tak nevím.“

8. Je pro Vás vidina pravidelného sexuálního života důvodem pro vstup do manželství?

„Vidina pravidelného sexu pro mě není důvodem pro vstup do manželství. Pravidelný sexuální život je pro mě podmínkou již samotného vztahu. Partnerka, se kterou bychom si nevyhovovali po sexuální stránce, by pro mě nebyla tou, se kterou bych chtěl být ve vztahu....“

9. Myslíte si, že je manželství v dnešní době přežitkem? Proč?

„Myslím si, že manželství se bohužel v dnešní době stalo přežitkem. Tato skutečnost je ovlivněna tím, že na páry není vyvíjen žádný sociální tlak, jako tomu bylo v minulosti. Partnerské vztahy v dnešní době většinou nemají dlouhého trvání. Je ovšem otázkou, jestli v minulosti některé manželské vztahy netrvaly právě a jen kvůli sociálnímu tlaku. „

10. Žil(a) jste někdy v nesezdaném soužití? Proč?

„Ne, já i přítelkyně stále studujeme a navíc každý v jiném městě, tak zatím není možné žít společně.“

11. Kterou z psychologických okolností shledáváte z psychologického hlediska jako důvod pro život v nesezdaném soužití?

„Strach z toho všeho, co s sebou manželství přináší. I nesezdané páry sice často žijí život jako manželé a rodiče svých dětí, ale přesto se bojí závazku v podobě manželství.“

12. Kterou z materiálních okolností shledáváte jako důvod pro život v nesezdaném soužití? Proč? Nakolik důležitá je pro Vás finanční volnost?

„Zbytečné výdaje za svatbu, snaha být stále finančně nezávislý. Finanční volnost je dle mého názoru záležitostí svobodných lidí, ve chvíli, kdy se dva lidé rozhodnout žít spolu, finanční volnost jde stranou. Je to tedy otázka priorit. Pokud by šlo o mě, finanční volnosti bych se ve prospěch partnerského života klidně vzdal. Pokud by zbývaly finanční prostředky, nevidím na druhou stranu problém, aby si každý z partnerů nadále zachoval např. své koníčky.“

13. Znáte některou z právních překážek nesezdaného soužití? Znáte ve svém okolí pár, který by se s těmito právními překážkami potýkal?

„Nesezdaný pár nemůže adoptovat dítě, překážky při sdělování osobních informací o partnerovi, překážky v dědickém řízení, nevzniká společné jmění manželů. Tyto možné právní komplikace opodstatňují uzavření manželství. Ve svém okolí neznám nikoho, kdo by se v nesezdaném soužití s těmito právními problémy potýkal (neznám nikoho, kdo žije v nesezdaném soužití).“

Žena, 30 let

1. V jakém partnerském soužití v současné době žijete? Proč? Jak dlouho? *„Žiji v nesezdaném soužití, mám krátce po škole. Chci získat pracovní zkušenosti, nejsem zatím připravená na manželství. S partnerem jsme 7 let.“*

2. Kterou formu partnerského soužití považujete za nejideálnější? Proč? *„Manželství, když se totiž partneři rozhodnou pro tuto formu soužití, musí to znamenat maximální oddanost tomu druhému.“*

3. V jakém partnerském soužití žijí/žili Vaši rodiče? Myslíte si, že Vás jejich způsob partnerského soužití ovlivnil v tom, jaké partnerské soužití preferujete nyní? Jak dlouho žijí/žili v manželství? *„Rodiče žijí v manželství. Myslím si, že jsou pro mě vzorem, rozvod je pro mě nepřipustný. Brala bych to jako své selhání. Manželé jsou 31 let.“*

4. Plánujete v budoucnu uzavřít manželství? Chcete vstoupit do manželství se současným partnerem? Za jak dlouho plánujete vstup do manželství? *„Ano, v budoucnu si myslím, že se vezmeme s mým současným partnerem. Mohu se na něj ve všem spolehnout, je to má jistota i přes náročná období. Ještě nevíme, kdy se vezmeme.“*

5. Jaký druh sňatku preferujete? Proč? *„Preferuji velkou svatbu, mám hodně příbuzných. Není pro mě důležité, zda se jedná o církevní nebo světskou svatbu, je mi to jedno.“*

6. Která z psychologických okolností je pro Vás důvodem pro uzavření manželství? Jak dlouho by podle Vás měl vztah trvat, než se partneři rozhodnou pro manželství? Myslíte si, že je výchova dítěte ovlivněna tím, v jakém partnerském soužití žijí jeho rodiče? *„Délka vztahu je relativní. Záleží spíše na délce společného soužití, oba se poznají hlouběji a z úplně jiného úhlu pohledu. Ale ideální délka vztahu by měla být cca tři roky. Ideální chvíli bych určila podle toho, kdy si oba myslí, že je čas posunout se dál a vědí, že ten druhý je ten pravý. Myslím si, že na výchovu dítěte to vliv nemá.“*

7. Která z uvedených okolností je pro Vás z materiálního hlediska důvodem pro uzavření manželství? Pokud by Váš partner nechtěl vstoupit do manželství, ovlivnilo by to Vaše rozhodnutí mít s ním dítě? *„Myslím si, že manželství je výhodné v tom smyslu, že*

jsou na všechno dva. Výchova dítěte, náklady, starosti, ale i radosti. Máte se o koho „opřít“. Pokud partner nechce svatbu, nechci s ním dítě.“

8. Je pro Vás vidina pravidelného sexuálního života důvodem pro vstup do manželství?

„Nemyslím si, že pravidelnost sexuálního života by měla vliv na mé rozhodnutí, zda vstoupit či nevstoupit do manželství. Sexuální život je důležitý, ale považuji ho spíše jako zpříjemnění. Nijak zvláštní pozornost mu nevěnuji.“

9. Myslíte si, že je manželství v dnešní době přežitkem? Proč?

„Za přežitek ho nepovažuji, naopak. Je to vyvrcholení přátelství a lásky.“

10. Žila jste někdy v nesezdaném soužití? Proč?

„Žiji v nesezdaném soužití 7 let, díky tomu se už známe ve všech směrech, můžeme se na sebe ve všem spolehnout, jsme naladěni na stejnou vlnu. Bylo ovšem velmi těžké překlenout období, kdy jsme společnou budoucnost teprve plánovali. Vztah se neposouval dál.“

11. Kterou z psychologických okolností shledáváte z psychologického hlediska jako důvod pro život v nesezdaném soužití?

„Žádnou okolnost neshledávám jako důvod pro život v nesezdaném soužití. Nevidím velký rozdíl v kvalitě života mezi svobodnými a vdanými páry, pokud se milují. V současné době v nesezdaném soužití žiji a vyhovuje mi to, vdávat se zatím nechci.“

12. Kterou z materiálních okolností shledáváte jako důvod pro život v nesezdaném soužití? Proč? Nakolik důležitá je pro Vás finanční volnost?

„Myslím si, že když se partneři rozhodnou pro společné soužití, nezáleží, zda jsou manželé či svobodní. Rozdělí si finance tak, aby to bylo rovnoměrné. Např. muž platí nájem, žena kupuje jídlo. Na domácnosti by se měli podílet oba. A zda si partneři chtějí něco koupit, tak si to podle svých finančních možností koupí. Nejvíce utratím za stravu, ale pokud jde o oblíbenost, tak ráda utrácím za oblečení, ale jen tehdy, když mám nadbytek financí.“

13. Znáte některou z právních překážek nesezdaného soužití? Znáte ve svém okolí pár, který by se s těmito právními překážkami potýkal?

„Žádnou právní překážku si neuvědomuji, ani jsem se s ní nesetkala ve svém okolí.“

5. 3. 2 Střední dospělost**Muž, 48 let**

1. V jakém partnerském soužití v současné době žijete? Proč? Jak dlouho? „Žiji v manželství. Na začátku (za komunistů) to bylo běžné a nemám potřebu to nyní měnit. Jsme spolu 25 let.“

2. Kterou formu partnerského soužití považujete za nejideálnější? Proč? „Pokud tomu nebrání společenské normy, pak druhá a družku. Je jednodušší získat hypotéku, také je to levnější, dokonce sociální dávky vylepší „rodinný“ rozpočet. Navíc je možné vždy dohodou partnerství změnit.“

3. V jakém partnerském soužití žijí/žili Vaši rodiče? Myslíte si, že Vás jejich způsob partnerského soužití ovlivnil v tom, jaké partnerské soužití preferujete nyní? Jak dlouho žijí/žili v manželství? „Rodiče žili v manželství. Ano ovlivnil, žili v manželství celý společný život (asi 30 let).“

4. Po jak dlouhé době jste se svým partnerem uzavřel manželství? Jaké klady a zápory podle Vás manželství přináší? „Brali jsme se po 3 letech. Výhoda je to, že manželé jsou na všechno vždy dva. Zápor je (když to skřípe), rozvod, soudní tahanice o majetek popřípadě o děti. Bez manželství je společné soužití dohodou bez soudu.“

5. Jaká byla Vaše svatba? „Jednalo se o civilní obřad. Svatba byla malá.“

6. Která z psychologických okolností pro Vás byla důvodem pro uzavření manželství? Jak dlouho by podle Vás měl vztah trvat, než se partneři rozhodnou pro manželství? Myslíte si, že je výchova dítěte ovlivněna tím, v jakém partnerském soužití žijí jeho rodiče? „Strach z pomluv a společenského mínění, nezůstat „na ocet“ (zejména ženy). Důvodem žen pro vstup do manželství je také zajistit sebe a své děti. Partneři by spolu měli žít minimálně rok samostatného života ve dvou, ne u rodičů a ne s podporou rodičů. Myslím si, že výchova dítěte partnerstvím rodičů ovlivněna není, ale nejsem si jist u homosexuálního páru, i když legislativa říká, že to není nebezpečné.“

7. Která z materiálních okolností pro Vás byla důvodem pro uzavření manželství? Pokud by Váš partner nechtěl vstoupit do manželství, ovlivnilo by to Vaše rozhodnutí mít s ním dítě? „Dříve, to mohla být důvodem novomanželská půjčka, nyní nic. Mé

rozhodnutí by to neovlivnilo, ale z pohledu ženy bych pochopil, že asi ano, protože potřebuje „jistotu“.

8. Byla pro Vás vidina pravidelného sexuálního života důvodem pro vstup do manželství? Změnil se Váš sexuální život v průběhu manželství? *„Ano, pravidelný sexuální život pro mě byl důvodem pro vstup do manželství. Myslím, že ano, před manželstvím a před dětmi se víc snažíte.“*

9. Myslíte si, že je manželství v dnešní době přežitkem? Proč? *„Ne, není přežitkem, hlavně pro ty, kteří jsou věřící, má manželství hlubší význam. Navíc při „správném zacházení“ s vlastním tělem některé ženy nemusí díky manželství studovat a budovat kariéru. Ošklivky to mají těžší, ale to je boj.“*

10. Žil(a) jste někdy v nesezdaném soužití? Proč? *„Ano, před svatbou se současnou manželkou. Nebyl důvod se ženit. Klidně bych tento způsob soužití volil. Každý ať zváží pro a proti. Chlap většinou vyhoví, když miluje. Také mne napadá, že někdy rodiče partnerů podmiňují materiální pomoc manželstvím.“*

11. Kterou z psychologických okolností shledáváte z psychologického hlediska jako důvod pro život v nesezdaném soužití? Je pro vás důležité mít pro sebe určitou volnost? *„Žádný materiální důvod mě nenapadá. Ano, volnost je pro mě důležitá, ale tu mám i v manželství – s výjimkou nevěry.“*

12. Kterou z materiálních okolností shledáváte jako důvod pro život v nesezdaném soužití? Proč? Nakolik důležitá je pro Vás finanční volnost? *„Pro mě žádná, ale chápu ty, kteří se do chomoutu neženou, užívají si beztrestně a bezmezně sexu a peněz. Je dobré nepočítat peníze, ale dobré rodinné zázemí je lepší. Chudý s pochopením a podporou rodiny je lepší než bohatý a sám.“*

13. Znáte některou z právních překážek nesezdaného soužití? Znáte ve svém okolí pár, který by se s těmito právními překážkami potýkal? *„Možná ano – třetí dítě nesezdaného páru nechťeli na matrice pojmenovat novým příjmením (jiným než původní děti). Jinak většinou válčí jen s pomluvami a veřejným míněním, možná míněním svých blízkých příbuzných.“*

Žena, 45 let

1. V jakém partnerském soužití v současné době žijete? Proč? Jak dlouho? *„Žiji v manželství, protože mi toto soužití po všech stránkách vyhovuje. V manželství žiji 32 let.“*

2. Kterou formu partnerského soužití považujete za nejideálnější? Proč? *„Manželství, nejsem sama na problémy a na to, co život přináší.“*

3. V jakém partnerském soužití žijí/žili Vaši rodiče? Myslíte si, že Vás jejich způsob partnerského soužití ovlivnil v tom, jaké partnerské soužití preferujete nyní?? Jak dlouho žijí/žili v manželství? *„Mí rodiče žili v manželství 50 let. Myslím si, že jejich soužití mě určitě ovlivnilo. Manželství svých rodičů vnímám jako vcelku harmonické.“*

4. Po jak dlouhé době jste se svým partnerem uzavřela manželství? Jaké klady a zápory podle Vás manželství přináší? *„S partnerem jsme se vzali po 1 a půl roce. Našla jsem vhodného partnera a přála jsem si založit rodinu. Také jsme plánovali postavit rodinný domek, na jehož stavbu jsme využili novomanželskou a stavební půjčku. Můžu se plně spolehnout na partnera, společně jsme vychovali děti, zařizujeme společně chod domácnosti, a pokud jsem nemocná, vím, že mi partner bude pomáhat. V manželství jsem spokojená a nevidím na tomto soužití nic negativního“.*

5. Jaká byla Vaše svatba? *„Měli jsme civilní obřad a jednalo se o velkou svatbu.“*

6. Která z psychologických okolností pro Vás byla důvodem pro uzavření manželství? Jak dlouho by měl podle Vašeho názoru vztah trvat, než se partneři rozhodnou pro vstup do manželství? Myslíte si, že je výchova dítěte ovlivněna tím, v jakém partnerském soužití žijí jeho rodiče? *„Hlavním důvodem je pro mě láska, porozumění si s druhou osobou. Myslím si, že vztah by měl trvat asi dva roky, než se partneři rozhodnou pro vstup do manželství. Myslím si, že výchova dítěte je ovlivněna tím, v jakém partnerském soužití žijí jeho rodiče. Děti si na základě vzoru svých rodičů vytváří pohled na partnerské soužití.“*

7. Která z materiálních okolností pro Vás byla důvodem pro uzavření manželství? Pokud by Váš partner nechtěl vstoupit do manželství, ovlivnilo by to Vaše rozhodnutí mít s ním dítě? *„Finanční zajištění, rodina nemůže fungovat bez peněz pro zajištění běžných věcí potřebných pro každodenní život a myslím si, že právě manželství vytváří určité jistoty.“*

Pokud by se mnou partner nechtěl uzavřít manželství, vnímala bych to jako nepřekonatelnou překážku, protože bych měla strach, že vztah bude krátkodobý, partner ode mě odejde a já budu vychovávat děti sama“.

8. Byla pro Vás vidina pravidelného sexuálního života důvodem pro vstup do manželství? Změnil se Váš sexuální život v průběhu manželství? *„Ne, nebyla, existují pádňější důvody pro vstup do manželství. Ano změnil, ale nejedná se podle mě o změny, které vyvolalo manželství, každý vztah prochází vývojem.“*

9. Myslíte si, že je manželství v dnešní době přežitkem? Proč? *„Ne, není. V manželství jsou na všechno dva. Je dobré, když děti vychovávají manželé a ne nesezdaní partneři. Manželé mají stejná práva a povinnosti, o všechno se dělí napůl a nejsou sami na život.“*

10. Žil(a) jste někdy v nesezdaném soužití? Proč? *„Ne, neměla jsem možnost a ani by mě to nelákalo. Pokud bych vedle sebe měla dlouhodobě partnera, který by si mě nechtěl vzít, měla bych pocit, že v podstatě žiji sama.“*

11. Kterou z psychologických okolností shledáváte z psychologického hlediska jako důvod pro život v nesezdaném soužití? Je pro vás důležité mít pro sebe určitou volnost? *„Lidé si myslí, že nesezdané soužití je volnějším způsobem vztahu. Lidé nejsou „svázaní“, mohou si dělat, co chtějí, nemusí řešit vzniklé problémy, mohou se jednoduše sbalit a ze vztahu odejít. Já osobně sama pro sebe volnost nepotřebuji.“*

12. Kterou z materiálních okolností shledáváte jako důvod pro život v nesezdaném soužití? Proč? Nakolik důležitá je pro Vás finanční volnost? *„Některé zákony se zdají nesezdaným párům výhodnější ve chvíli, kdy nežijí v manželství, ale právě v nesezdaném svazku. Partneři žijící v nesezdaném soužití mají pocit finanční volnosti, že mají své peníze pro sebe. Jsem vdaná a finance máme s manželem společné a není problém, abych sama své peníze využívala, a díky tomu mám pocit finanční volnosti i v manželství.“*

13. Znáte některou z právních překážek nesezdaného soužití? Znáte ve svém okolí pár, který by se s těmito právními překážkami potýkal? *„Ne, neznám žádnou překážku a ani nevím o páru, který by se s nějakou potýkal.“*

5. 4 Zhodnocení rozhovorů

Mnou dotazovaní žijí v rozdílných formách partnerského soužití. Ve věku mladé dospělosti žijí dotazovaní v soužití LAT a v nesezdaném soužití. Zatímco ve věku střední dospělosti žijí oba dotazovaní v manželství.

Oba dotazovaní ve věku mladé dospělosti považují za ideální formu partnerského soužití manželství. S tímto názorem se ztotožňuje také jeden dotazovaný ve věku střední dospělosti, zatímco druhý dotazovaný považuje za ideální formu partnerského soužití život druhá a družky.

Rodiče všech mnou dotazovaných žili/žijí v manželství. Jeden dotazovaný ve věku mladé dospělosti zastává názor, že soužití jeho rodičů neovlivnilo jeho názor v tom, jaké partnerské soužití shledává jako ideální. Pro druhého dotazovaného je partnerské soužití jeho rodičů vzorem. Oba dotazovaní ve věku střední dospělosti shodně uvedli, že partnerské soužití jejich rodičů ovlivnilo jejich preferenci způsobu partnerského soužití.

Oba dotazovaní ve věku mladé dospělosti plánují v budoucnu uzavřít manželství se svým současným partnerem. Jeden dotazovaný uvedl časový horizont do 5 let, druhý dotazovaný doposud neví. Jeden dotazovaný ve věku střední dospělosti uzavřel se svým partnerem manželství po 3 letech trvání vztahu. Za klad, který s sebou manželství přináší, označil skutečnost, že jsou na vše dva, zápor vidí v možnosti případného rozvodu. Druhý dotazovaný vstoupil do manželství po 1,5 roce trvání vztahu. Jako kladné na životě v manželství hodnotí možnost spolehnout se na partnera, společné zajišťování chodu domácnosti a záruku pomoci v nemoci. Na manželství nevnímá žádnou okolnost jako zápornou.

Civilní sňatek preferuje jeden dotazovaný ve věku mladé dospělosti a oba dotazovaní ve věku střední dospělosti. Pro druhého dotazovaného ve věku mladé dospělosti není podstatné, zda se jedná o sňatek civilní nebo církevní.

Dotazovaní ve věku mladé dospělosti vnímají jako psychologický důvod pro vstup do manželství utvrzení partnerského vztahu, čas posunout se ve vztahu dál, význam je přikládám také „pocitu“, že se našel ten „pravý“. Podle jednoho dotazovaného je ideální, aby partneři vstoupili do manželství ve chvíli, kdy se již dostatečně znají, podle druhého dotazovaného ideální čas pro vstup do manželství sice neexistuje, ale vztah by měl trvat asi 3 roky. Jeden dotazovaný ve věku mladé dospělosti stejně jako jeden dotazovaných ve věku střední dospělosti zastávají názor, že dítě je ovlivněno tím, v jakém partnerském soužití rodiče žijí. Zbylí dva dotazovaní zastávají názor, že tato skutečnost vliv nemá, přičemž dotazovaný ve věku střední dospělosti si však není jistý v případě homosexuálního páru. Dotazovaní ve věku

střední dospělosti vnímají jako psychologický důvod pro vstup do manželství strach z pomluv, snahu „nezůstat na ocet“, snahu zajistit sebe a děti (zejména u žen), lásku a porozumění si s partnerem. Pro jednoho dotazovaného ve věku střední dospělosti nastává ideální doba pro vstup do manželství po uplynutí jednoho roku samostatného partnerského života, pro druhého dotazovaného ve věku střední dospělosti je ideální 2 roky trvající vztah.

Jeden dotazovaný ve věku mladé dospělosti vnímá jako materiální důvod pro vstup do manželství právní institut společného jmění manželů. Pro druhého dotazovaného je materiálním důvodem pro vstup do manželství skutečnost, že díky manželství „jsou na vše dva“, čímž má zřejmě v tomto případě na mysli finanční a materiální zajištění potřeb každodenního života. Jeden dotazovaný dosud neplánuje děti a neví tedy, nakolik by skutečnost, že partner odmítne vstoupit do manželství, ovlivnila jeho touhu mít s ním dítě. Druhý dotazovaný ve věku mladé dospělosti má jasnou představu, že pokud partner nechce žít v manželství, nechce s ním z tohoto důvodu založit rodinu. Jeden dotazovaný ve věku střední dospělosti nevnímá jako materiální důvod pro vstup do manželství v současné době nic, v dřívější době byla důvodem dle jeho mínění novomanželská půjčka. Druhý dotazovaný shledává jako materiální důvod pro vstup do manželství finanční zajištění. Jednoho dotazovaného by partnerovo odmítnutí sňatku neovlivnilo v jeho touze mít s partnerem potomka, zatímco pro druhého dotazovaného by toto odmítnutí představovalo velkou překážku.

Dotazovaní ve věku mladé dospělosti nevnímají vidinu pravidelného sexuálního života jako důvod pro vstup do manželství. Jeden dotazovaný ve věku střední dospělosti vidinu pravidelného sexuálního života za důvod označuje, zatímco druhý ne. Oba se ovšem shodují, že se jejich sexuální život v manželství změnil.

Jeden dotazovaný ve věku mladé dospělosti vnímá manželství v současné době jako přežitek, pro druhého dotazovaného manželství přežitkem není, označuje ho za vyvrcholení přátelství a lásky. Oba dotazovaní ve věku střední dospělosti nepovažují manželství za přežitek.

Jeden dotazovaný ve věku mladé dospělosti nikdy nežil v nesezdaném soužití, důvodem je jeho a partnerovo studium v jiných městech, druhý dotazovaný žije nesezdaně 7 let, což umožňuje poznání se s partnerem. Jeden dotazovaný ve věku střední dospělosti žil v nesezdaném soužití před svatbou. Druhý dotazovaný ve věku střední dospělosti v nesezdaném soužití nežil, neměl k tomu možnost, ale ani by ho to nelákalo.

Jeden dotazovaný ve věku mladé dospělosti vnímá jako psychologický důvod pro život v nesezdaném soužití strach z toho, co s sebou manželství přináší. Jeden dotazovaný ve

věku střední dospělosti považuje za důvod volnost, on sám však volnost nepotřebuje. Zbylí dva dotazovaní neshledávají nic jako psychologický důvod pro život v nesezdaném soužití.

Jeden dotazovaný ve věku mladé dospělosti vnímá jako materiální důvod pro život v nesezdaném soužití skutečnost, že nevzniknou žádné výdaje za svatbu a dojde k zachování si finanční nezávislosti. Byl by však ochotný se vzdát vlastní finanční volnosti ve prospěch vztahu. Druhý dotazovaný ve věku mladé dospělosti nevidí žádný podstatný materiální důvod a s tímto názorem se ztotožňuje také jeden dotazovaný ve věku střední dospělosti, přičemž dodává, že „Je dobré nepočítat peníze, ale dobré rodinné zázemí je lepší“. Druhý dotazovaný ve věku střední dospělosti uvádí jako materiální důvod skutečnost, že některé zákony se zdají nesezdaným párům výhodnější právě ve chvíli, kdy žijí nesezdaně a ne v manželství, důvodem je také finanční volnost. Pocit vlastní finanční volnosti má i nadále, i když žije v manželství.

Jeden dotazovaný ve věku mladé dospělosti uvedl jako právní překážku v nesezdaném soužití, že pár nemůže adoptovat dítě, problémy při sdělování osobních informací o partnerovi, překážky v dědickém řízení a nevzniknutí společného jmění manželů. Jeden dotazovaný ve věku střední dospělosti se setkal se situací, kdy třetí dítě nesezdaného páru nechtěli na matrice pojmenovat jiným příjmením, než jaké měli jeho předchozí dva sourozenci. Zbylí dva dotazovaní neznají žádnou právní překážku týkající se nesezdaného soužití. Oba dotazovaní ve věku mladé dospělosti a jeden dotazovaný ve věku střední dospělosti neví ve svém okolí o páru, který by se potýkal s některou z právních překážek.

Závěr

Existuje několik druhů partnerského soužití. Každé toto soužití se vyznačuje odlišnou mírou nezávislosti partnera na partnerovi druhém a také odlišnou mírou zodpovědnosti vůči druhému. Záleží na každém člověku, které partnerské soužití mu více vyhovuje. Někdo potřebuje ke štěstí žít ve svazku zpečetěném svatebním obřadem, což s sebou zároveň přináší určité omezení dosavadní svobody, volnosti a nezávislosti. Pro jiného je nezbytné, aby si tyto atributy svého života zachoval, i navzdory tomu, že nemiluje o nic méně než ten, kdo se rozhodne pro život v manželství a preferuje tedy nesezdané soužití, ačkoliv se jedná spíše o „volnost“ zdánlivou. Když spolu totiž dva lidé žijí, je zřejmé, že i toto nesezdané soužití s sebou přináší závazky. Jsou lidé, kterým vyhovuje život singles, nejsou nikým a ničím vázaní a pokud během své cesty životem potkají člověka, jenž je zaujme, nic jim nebrání, aby se s ním sblížili (a sami si určují, nakolik bude toto sblížení intimní). Další formou partnerského soužití je soužití LAT, lidé spolu mají vztah, milují se, ale přesto si nechávají jakási „zadní vrátka“ v podobě vlastního domova, do kterého se vždy po společně strávených chvílích vracejí. Některé ženy mohou také na partnerství „zanevřít“, ať už je k tomuto stanovisku vedou jakékoli důvody – dosavadní výběr nevhodného partnera, strach být na druhém závislý nebo skutečnost, že se již někdy partnerovi oddaly a ten jejich důvěry zneužil.... Tyto ženy nenesou odpovědnost pouze za vlastní život, ale také za dítě/děti, které přivedly na svět, a proto může být jejich volba života svobodných matek i snahou chránit nejen sebe, ale i své dítě/děti.

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala jednotlivými druhy partnerského soužití a tím, jaká partnerská soužití preferují lidé ve věku mladé a střední dospělosti.

Na základě mnou zvoleného vzorku respondentů v dotazníkovém šetření byly zjištěny zajímavé výsledky. Ve věku mladé dospělosti žije nyní v manželství 25% lidí, 33% lidí žije v nesezdaném soužití, 25% lidí je singles a 18% lidí v LAT. Ve věku střední dospělosti vede manželský život 89% lidí, pouze malé procento 3% lidí nyní setrvává v nesezdaném svazku a 9% lidí vede život singles.

Na otázku, zda plánují v budoucnu uzavřít manželství, odpovědělo ve věku mladé dospělosti 55% lidí kladně, pouze 3% záporně, 20% lidí doposud neví. Ve věku střední dospělosti volila odpověď „ano“ 3% lidí, 29% lidí nechce vstoupit do manželství, žádný mnou oslovený respondent není ve fázi rozhodování, zda vstoupit do manželství nebo ne a neoznačil tedy volbu „nevím“.

Z těchto výsledků je patrné, že pouze ¼ mnou oslovených respondentů ve věku mladé dospělosti žije momentálně v manželství, zatímco ve věku střední dospělosti forma

partnerského soužití v podobě manželství převládá. Ve věku mladé dospělosti ovšem v budoucnu plánuje uzavřít manželství více než polovina mnou oslovených a 20% lidí, kteří doposud neví, mohou tvořit částečně také lidé, kteří se pro toto partnerské soužití rozhodnou. Ve věku střední dospělosti plánuje uzavřít manželství velmi malé procento lidí. Více než ¼ mnou oslovených lidí ve věku střední dospělosti nyní zastává názor, že uzavřít manželský svazek nechce, také tento výsledek kopíruje zmíněné výše (Lidé, kteří chtěli zpečetit svazek svatbou, tak učinili a ti, kterým vyhovuje jiná forma soužití, nechtějí na této stávající formě partnerského soužití nic měnit. V rámci svého dotazníkového šetření jsem nezjišťovala, zda se může jednat také o respondenty, kteří v manželství žili dříve, proběhlo u nich rozvodové řízení a podruhé již do manželství vstoupit nechtějí).

Výsledky mého dotazníkového šetření jsou poměrně překvapivé. Navzdory tomu, že v dnešní společnosti bývá často diskutovaným tématem, jak se „mladí“ bojí závazků a volí tedy spíše nesezdané soužití než uzavírání manželství, není situace ve skutečnosti tolik „tragická“. V současné době sice žije v manželství skutečně výrazně méně lidí ve věku mladé dospělosti než ve věku střední dospělosti, ale vzhledem k tomu, že více než polovina lidí ve věku mladé dospělosti plánuje v budoucnu manželství uzavřít..., není vlastně opodstatněné tvrdit, že „dnešní generace mladých“ nevěří v posvátnost manželského života, pouze uzavírání sňatku posouvají do pozdějšího věku.

Rozhovory, které jsem provedla v rámci praktické části své bakalářské práce, jsou z mého pohledu natolik zajímavé a jedinečné jako celek, že snaha o shrnutí jejich „poselství“ (které dotazovaní jednotlivými odpověďmi bezesporu vytvořili) do několika bodů by podle mého názoru narušila jejich osobitý komplexní přínos. Přesto bych ráda vyzvedla alespoň informace týkající se cíle, který jsem zvolila při zpracovávání této bakalářské práce.

Ve věku mladé dospělosti uvedl jeden dotazovaný, že v současné době žije v soužití LAT, protože on i jeho partnerka studují v jiných městech. Jako ideální formu partnerského soužití vnímá manželství, protože toto soužití má právní rámec. V horizontu 5 let plánuje se svou stávající partnerkou vstoupit do manželství. Druhý dotazovaný žije již 7 let v nesezdaném soužití, má krátce po ukončení studií a na život v manželství se ještě necítí dostatečně zralý. Manželství je pro něj symbolem maximální oddanosti ve vztahu a tedy i ideální formou partnerského soužití. Někdy v budoucnu plánuje vstoupit do manželství se svým současným partnerem, vztah s ním je pro něj zárukou jistoty.

Jeden dotazovaný ve věku střední dospělosti žije v současné době v manželství. V době, kdy se rozhodl pro život v manželství, bylo toto partnerské soužití běžné a nyní na této skutečnosti nechce nic měnit. Jako ideální hodnotí soužití druhá a družky a to zejména

z materiálních důvodů. S partnerem se vzali po 3letém vztahu. Jako pozitivní označuje na životě v manželství skutečnost, že na vše jsou dva, negativní je pro něj vidina možnosti případného rozvodu. Druhý dotazovaný žije v manželství, protože mu tento způsob partnerského soužití vyhovuje ve všech ohledech. Podle jeho názoru člověk není sám na to, co mu život „přinese. Do manželství dotazovaný vstoupil po 1,5 roce trvání vztahu. Důvodem bylo nalezení vhodného partnera, touha založit rodinu, společné plány s partnerem v podobě stavby rodinného domu a využití novomanželské a stavební půjčky.

Mnou dotazovaní ve věku mladé dospělosti doposud nežijí v manželství, ale v budoucnu vstup do manželství plánují. Zatímco oba mnou dotazovaní ve věku střední dospělosti v manželství již žijí. Je tedy patrné, že dotazovaní potvrdili svými názory výsledky mnou provedeného dotazníkového šetření, přičemž se zařadili mezi stávající většinu dané věkové skupiny, ke které v současné době náleží.

Odpovědi mnou dotazovaných ve věku mladé dospělosti se shodují v tom, že oba považují za ideální formu partnerského soužití manželství. Rodiče obou dotazových žijí/žili v manželství a také oni sami plánují v budoucnu se svým současným partnerem tento svazek uzavřít. Je zajímavé, že jeden dotazovaný sice uvedl, že vnímá manželství jako přežitek, ale i navzdory tomuto názoru hodlá do manželství vstoupit. Vidina pravidelného sexuálního života pro ně není důvodem pro vstup do manželství, i když u každého převládají jiné okolnosti (Jeden dotazovaný uvedl, že pravidelný sexuální život je pro něj podmínkou samotného trvání vztahu, a pokud by se s partnerem rozcházel ve svých sexuálních potřebách, vztah by neměl dlouhého trvání. Zatímco druhý dotazovaný přímo uvádí, že pravidelnost sexuálního života nemá vliv na jeho rozhodnutí vstoupit s partnerem do manželství.)

Oba mnou dotazovaní ve věku střední dospělosti žijí v manželství a jejich rodiče žili/žijí také v manželství. Oba dotazovaní zastávají názor, že partnerské soužití jejich rodičů je ovlivnilo. Na manželství kladně hodnotí skutečnost, že díky tomuto partnerskému soužití „jsou na všechno dva“ a není pro ně tedy přežitkem. U obou dotazovaných došlo k uzavření civilního sňatku.

Je patrné, že odpovědi dotázaných ve věku mladé dospělosti se v něčem shodují, přesto ale většina jejich odpovědí totožná není. Třebaže se jedná o dotazované v podobném věkovém horizontu, jsou jejich názory na partnerství značně rozdílné. Podobně je tomu také u dotazovaných ve věku střední dospělosti.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

ANZENBACHER, A. Křesťanská sociální etika, Centrum pro studium demokracie a kultury 2004. 256 s. ISBN 80-7325-030-6

BARTUŠKOVÁ, J. Motivy volby manželství a motivy volby nesezdaného soužití. Brno: Masarykova univerzita. Filosofická fakulta. Ústav pedagogických věd 2009. 106 s. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Milada Rabušicová, Dr.

BIDDULPH, S., BIDDULPH S. Deset tajemství lásky. Praha: Portál 2006. 168 s. ISBN 978-80-7367-636-0

FIALOVÁ, L., HAMPLOVÁ, D., KUČERA, M., VYMĚTALOVÁ S. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství 2010. 163 s. ISBN 80-85850-87-7

GILLERNOVÁ, I., KEBZA, V., RYMEŠ M. A KOLEKTIV. Psychologické aspekty změn v české společnosti. Praha: Grada Publishing 2011. 256 s. ISBN 978-80-247-2798-1

HENDL, J.: Kvalitativní výzkum. Praha: Portál 2005. 407 s. ISBN 978-80-262-0219-6

JALOVECKÁ, I. Manželství a manželská krize: absolventská práce. Praha: Vyšší odborná škola pedagogická a sociální 2011. 52 s. Vedoucí absolventské práce PhDr. Ivana Nováková

KOCOURKOVÁ, J., RABUŠIC, L. Sňatek a rodina: zájem soukromý nebo veřejný?. Praha: Univerzita Karlova 2006. 158 s. ISBN 80-86561-93-3

MAREŠ, P., POTOČNÝ, T. Modernizace a česká rodina. Brno: Barrister & Principal 2003. 350 s. ISBN 80-86598-61-6

MAŘÍKOVÁ, H. Proměny současné české rodiny. Praha: Sociologické nakladatelství 2000. 170 s. ISBN 80-85850-93-1

MOŽNÝ, I. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství 2006. 312 s. ISBN 978-80-86429-87-8

MOŽNÝ, I. Sociologie rodiny. Praha: Sociologické nakladatelství 2002. 252 s. ISBN

PLAŇAVA, I. Spolu každý sám. Praha: Lidové noviny 1998. 217 s. ISN 80-7106-292-8

PRAŠKO, J. Asertivita v partnerství. Praha: Grada Publishing 2005. 240 s. ISBN 978-80-247-1246-8

RABUŠIC, L. Kde ty všechny děti jsou?. Praha: Sociologické nakladatelství 2001. 266 s. ISBN 80-86429-01-6

SEKEROVÁ, R. Nesezdané soužití. Brno: Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta. Katedra občanské výchovy 2012. 99 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Milan Valach, Ph. D.

SOUDKOVÁ, M. O zdravých vztazích mezi lidmi. Doplněk 2006. 156 s. ISBN 80-7239-196-8

ŠMOLKA, P. 100 + 1 návodů jak přežít manželství. Praha: Mladá Fronta 2006. 232 s. ISBN 80-204-1384-7

VENGLÁŘOVÁ, M. Průvodce partnerským vztahem. Praha: Grada Publishing 2008. 128 s. ISBN 978-80-247-2054-8

Zákony

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Občanský zákoník č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidí, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/1417-11-n_2011

http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/kapitola/1413-11-r_2011-14

[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/140025BFD9/\\$File/1804120628_29.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/140025BFD9/$File/1804120628_29.pdf)

<http://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-pomery-druha-a-druzky-24087.html>

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/rodinne-pravo/co-upravuje-rodinne-pravo-zakoniku/manzelstvi.html>

http://www.uvn.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1098&Itemid=820&lang=cs

http://www.mzcr.cz/KnihaBezpeci/obsah/prava-pacienta_2401_18.html

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/rodinne-pravo/obecne.html>

<http://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-pomery-druha-a-druzky-24087.html>

Seznam příloh

Příloha 1

Dotazník	68
----------------	----

Příloha 2

Otázky rozhovoru	72
------------------------	----

Přílohy

PŘÍLOHA 1

Dotazník

Vážená paní, vážený pane,

Jmenuji se Iva Jalovecká. Studuji 3. ročník Univerzity Karlovy na Husitské teologické fakultě, Pacovská 350/4, Praha 4, obor Sociální pedagogika. Chtěla bych Vás tímto požádat o vyplnění dotazníku. Cílem dotazníku je zjistit, jaké partnerské soužití preferují lidé dnešní mladé a střední dospělosti a co ovlivňuje jejich volbu daného partnerského soužití. Tento dotazník je zcela anonymní. Získané informace budou použity pouze do mé bakalářské práce s názvem „Preferované formy partnerského soužití v dnešní společnosti“.

U otázek, kde jsou možnosti, zakroužkujte jen jednu odpověď. Pokud je možno zakroužkovat i více odpovědí, je tato varianta uvedena u otázky, které se bezprostředně týká. U jedné otázky je třeba slovního vyjádření.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Muž
- b) Žena

2. Jaký je Váš věk?

- a) 20 let - 39 let
- b) 40 let - 50 let

3. V jakém partnerském soužití v současné době žijete?

- a) Manželství
- b) Nesezdané soužití
- c) Singles (Lidé, kteří jsou svobodní a praktikují jen příležitostné občasné soužití.)
- d) LAT (Lidé, kteří žijí v nesezdaném soužití bez společné domácnosti.)
- e) Svobodná matka

4. Kterou formu partnerského soužití považujete za nejideálnější?

- a) Manželství
- b) Nesezdané soužití

- c) Singles (Lidé, kteří jsou svobodní a praktikují jen příležitostné občasné soužití.)
- d) LAT (Lidé, kteří žijí v nesezdaném soužití bez společné domácnosti.)
- e) Svobodná matka

5. V jakém partnerském soužití žijí/žili Vaši rodiče?

- a) Manželství
- b) Nesezdané soužití
- c) Singles (Lidé, kteří jsou svobodní a praktikují jen příležitostné občasné soužití.)
- d) LAT (Lidé, kteří žijí v nesezdaném soužití bez společné domácnosti.)

6. Plánujete v budoucnu uzavřít manželství?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím
- d) Jsem již ženatý/vdaná

7. Jaký druh sňatku preferujete?

- a) Občanský (civilní) sňatek
- b) Církevní sňatek

8. Která z uvedených okolností je pro Vás z psychologického hlediska důvodem pro uzavření manželství? (Je možné označit i více odpovědí.)

- a) Láska
- b) Potřeba jistoty a podpory
- c) Touha založit rodinu
- d) Záruka podpory mentálního a fyzického zdraví
- e) Náboženské přesvědčení
- f) Tlak okolí
- g) Jiné (Uveďte)

.....

.....

9. Která z uvedených okolností je pro Vás z materiálního hlediska důvodem pro uzavření manželství? (Je možné označit i více odpovědí.)

- a) Finanční zajištění
- b) Materiální zabezpečení
- c) Narození dítěte
- d) Jiné (Uveďte)

.....

.....

10. Je pro Vás vidina pravidelného sexuálního života důvodem pro vstup do manželství?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Rozhodně ne

11. Myslíte si, že je manželství v dnešní době přežitkem? (Svůj názor zdůvodněte.)

.....

.....

.....

.....

.....

12. Žil(a) jste někdy v nesezdaném soužití? Pokud ano, uveďte, jak dlouho.

- a) Ano.....
- b) Ne

13. Kterou z uvedených okolností shledáváte z psychologického hlediska jako důvod pro život v nesezdaném soužití? (Je možné označit i více odpovědí.)

- a) Potřeba volnosti
- b) Strach z případného rozvodu
- c) Mladý věk
- d) Strach ze stereotypu
- d) Jiné (Uveďte)

.....

.....

14. Kterou z uvedených okolností shledáváte z materiálního hlediska jako důvod pro život v nesezdaném soužití? (Je možné označit i více odpovědí)

- a) Finanční volnost
- b) Nedostatek materiálních prostředků
- c) Jiné (Uveďte)

.....
.....

15. Pokud jste žil(a) v nesezdaném soužití, potýkal(a) jste se s některou z těchto právních překážek? (Je možné označit i více odpovědí.)

- a) Nepřiznání vdovského/vdoveckého důchodu
- b) Žádný nárok na alimenční povinnost
- c) Žádný nárok na výživné vůči druhému partnerovi
- d) Problémy týkající se dědictví partnera
- e) Problémy týkající se přechodu nájmu v případě smrti partnera
- f) Problémy při získávání informací o zdravotním stavu partnera
- g) Jiné (Uveďte)

.....
.....

- h) V nesezdaném soužití jsem nežil(a)
- ch) Problémy jsem neměl(a)

Děkuji za vyplnění dotazníku

PŘÍLOHA 2

Otázky rozhovoru

První verze otázek

1. V jakém partnerském soužití v současné době žijete? Proč? Jak dlouho?
2. Kterou formu partnerského soužití považujete za nejideálnější? Proč?
3. V jakém partnerském soužití žijí/žili Vaši rodiče? Myslíte si, že Vás jejich způsob partnerského soužití ovlivnil v tom, jaké partnerské soužití preferujete nyní? Jak dlouho žijí/žili v manželství?
4. Plánujete v budoucnu uzavřít manželství? Chcete vstoupit do manželství se současným partnerem? Za jak dlouho plánujete vstup do manželství?
5. Jaký druh sňatku preferujete? Proč?
6. Která z psychologických okolností je pro Vás důvodem pro uzavření manželství? Jak dlouho by podle Vás měl vztah trvat, než se partneři rozhodnou pro manželství? Myslíte si, že je výchova dítěte ovlivněna tím, v jakém partnerském soužití žijí jeho rodiče?
7. Která z materiálních okolností je pro Vás důvodem pro uzavření manželství? Pokud by Váš partner nechtěl vstoupit do manželství, ovlivnilo by to Vaše rozhodnutí mít s ním dítě?
8. Je pro Vás vidina pravidelného sexuálního života důvodem pro vstup do manželství?
9. Myslíte si, že je manželství v dnešní době přežitkem? Proč?
10. Žil(a) jste někdy v nesezdaném soužití? Proč?
11. Která z psychologických okolností je pro vás důvodem pro život v nesezdaném soužití?
12. Kterou z materiálních okolností shledáváte jako důvod pro život v nesezdaném soužití? Proč? Nakolik důležitá je pro Vás finanční volnost?
13. Znáte některou z právních překážek nesezdaného soužití? Znáte ve svém okolí pár, který by se s těmito právními překážkami potýkal?

Druhá verze otázek

1. V jakém partnerském soužití v současné době žijete? Proč? Jak dlouho?
2. Kterou formu partnerského soužití považujete za nejideálnější? Proč?
3. V jakém partnerském soužití žijí/žili Vaši rodiče? Myslíte si, že Vás jejich způsob partnerského soužití ovlivnil v tom, jaké partnerské soužití preferujete nyní? Jak dlouho žijí/žili v manželství?
4. Po jak dlouhé době jste se svým partnerem uzavřel manželství? Jaké klady a zápory podle Vás manželství přináší?
5. Jaká byla Vaše svatba?

6. Která z psychologických okolností pro Vás byla důvodem pro uzavření manželství? Jak dlouho by podle Vás měl vztah trvat, než se partneři rozhodnou pro manželství? Myslíte si, že je výchova dítěte ovlivněna tím, v jakém partnerském soužití žijí jeho rodiče?
7. Která z materiálních okolností pro Vás byla důvodem pro uzavření manželství? Pokud by Váš partner nechtěl vstoupit do manželství, ovlivnilo by to Vaše rozhodnutí mít s ním dítě?
8. Byla pro Vás vidina pravidelného sexuálního života důvodem pro vstup do manželství? Změnil se Váš sexuální život v průběhu manželství?
9. Myslíte si, že je manželství v dnešní době přežitkem? Proč?
10. Žil(a) jste někdy v nesezdaném soužití? Proč?
11. Která z psychologických okolností je pro vás důvodem pro život v nesezdaném soužití? Je pro vás důležité mít pro sebe určitou volnost?
12. Kterou z materiálních okolností shledáváte jako důvod pro život v nesezdaném soužití? Nakolik důležitá je pro Vás finanční volnost?
13. Znáte některou z právních překážek nesezdaného soužití? Znáte ve svém okolí pár, který by se s těmito právními překážkami potýkal?

Resumé

Bakalářská práce s názvem „Preferované způsoby partnerského soužití v dnešní společnosti“ pojednává o jednotlivých formách partnerského soužití. Zabývá se charakteristikou jednotlivých forem partnerského soužití, jejich klady i případnými zápory.

Praktická část obsahuje dotazníkové šetření a strukturované rozhovory s otevřenými otázkami. Dotazníkové šetření je zaměřeno na získání obecnějších informací o tom, jaké formy partnerského soužití preferují lidé ve věku mladé a střední dospělosti. Strukturované rozhovory s otevřenými otázkami jsou realizované za stejným účelem jako dotazníkové šetření, poskytují však hlubší náhled do dané tematiky.

Summary

The bachelor's thesis called „The preferred ways of partners's common life in contemporary society“ concerns the forms of partnership. It looks into the characterization of the forms of partnership, their positive and negative quality.

The practical part contains questionnaires and structured interviews with open questions. The questionnaires aim at acquisition of more general informations about it, which forms of partnership are preferred by young adults and middle-aged people. The structured interviews with open questions are realized in the same order as the questionnaires, but they afford more detailed informations about this theme.